

ชื่อเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย

ผู้วิจัย จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย เรื่องโรงเรียนในกำกับของรัฐในต่างประเทศ และระบบบริหารการศึกษาของไทย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และนำสาระสำคัญไปใช้ในการร่างรูปแบบ

2. ศึกษากรณีศึกษาการบริหารโรงเรียนที่มีลักษณะบางประการของโรงเรียนในกำกับของรัฐในประเทศไทย โดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ นักเรียน และผู้ปกครอง

3. ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย ครั้งที่ 1

4. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อร่างรูปแบบครั้งที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา และผู้บริหารหน่วยงานที่กำกับดูแลนโยบายการศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2

5. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 โดยการจัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา และผู้บริหารหน่วยงานที่กำกับดูแลนโยบายการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ

6. ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความนำ

สภาพการจัดการศึกษาไทยที่ผ่านมาแม้จะประสบความสำเร็จในเชิงปริมาณที่เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีผู้ที่ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ยากจน และด้อยโอกาสต่างๆ รวมทั้งยังมีเด็กจำนวนหนึ่งที่ออกกลางคันอีกด้วย ประกอบกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ยิ่งจะทำให้ผู้เรียนที่มีปัญหาด้านต่างๆ เข้ามาอยู่ในระบบการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้คุณภาพการศึกษาไทยที่ผ่านมาก็ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ซึ่งขึ้นกับปัจจัยหลายประการ แต่ปัจจัยที่สำคัญคือ การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังประสบปัญหาจากระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานบุคคล

ปัญหาการศึกษาไทยที่ประสบ นับว่ามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่ต่างประเทศประสบอยู่เช่นกัน แนวทางแก้ไขปัญหาประการหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในระดับสูงในต่างประเทศ คือ การจัดโรงเรียนในกำกับของรัฐ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการจัดการศึกษาที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้ชุมชน สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองปรัชญา/ความเชื่อในวิถีชุมชนอีกด้วย โรงเรียนในกำกับของรัฐนับเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศไทย และสภาพบริบทในสังคมไทยในหลายประการ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยในเรื่องนี้ เพื่อให้เป็นแนวคิดใหม่ในการบริหารการศึกษา ที่กระตุ้นให้มีการบริหารที่แตกต่างออกไปจากเดิม และมีการพัฒนาการบริหารการศึกษาที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย

ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วนดังนี้

1. หลักการแนวคิดในการกำหนดรูปแบบ ได้แก่

1.1 หลักการกระจายอำนาจโดยเน้นการมีส่วนร่วม

1) มุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ครู บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร ต่างๆ มีโอกาสจัดตั้งหรือร่วมจัดตั้ง สนับสนุน และควบคุมสถานศึกษา

2) การให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการเปลี่ยนแปลง

1.2 หลักสิทธิและสิทธิประโยชน์ของบุคคล กลุ่มบุคคล ในการรับและจัดการ

ศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 หลักความเป็นอิสระในการบริหารและอิสระจากระเบียบที่ใช้บังคับกับโรงเรียนทั่วไป

1.4 หลักการมีกฎหมายรองรับสถานะของโรงเรียนในกำกับของรัฐ

1.5 หลักความร่วมมือที่จะให้ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามกฎหมาย

1.6 หลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพเป็นหลัก โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อเป็นทางเลือกในการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้บุคคลกลุ่มบุคคล องค์กร ร่วมกันจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกำกับของรัฐ

3. ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย ความหมาย กฎบัตร ผู้จัดตั้ง ผู้สนับสนุนการจัดตั้ง ผู้อนุมัติการจัดตั้ง ประเภทของโรงเรียน จำนวนโรงเรียน การรับนักเรียน ความมีอิสระในการบริหาร การได้รับเงินอุดหนุนรายหัวจากรัฐ และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

4. กฎบัตรของโรงเรียนในกำกับของรัฐ กฎบัตรเป็นข้อสัญญาการดำเนินงานของโรงเรียนในกำกับของรัฐระหว่างผู้จัดตั้งกับหน่วยงานที่มีอำนาจอนุมัติการจัดตั้ง ที่เป็นกลไกกำกับดำเนินงานของโรงเรียนที่โยกไปสู่การจัดโครงสร้างองค์การ และการบริหารงานด้านต่างๆ รวมทั้งการตรวจสอบความรับผิดชอบของโรงเรียน

5. การบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

5.1 การบริหารโดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน องค์ประกอบและวิธีการได้มาซึ่งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และโครงสร้างการบริหารโรงเรียน

5.2 การบริหารงานโรงเรียนในกำกับของรัฐ ครอบคลุมงาน 4 ด้าน โดยแต่ละด้านมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1) งานวิชาการ โรงเรียนสามารถจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนได้เอง หลักสูตรของโรงเรียนจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น โดยหลักสูตรแสดงวิธีการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดได้ชัดเจน โรงเรียนมีอิสระในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เอง ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนการสอน กำหนดกิจกรรม เน้นการสร้างและใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนแต่ละคน

อาจมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างกว้างขวาง มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่บอกถึงความก้าวหน้าและตอบสนองต่อหลักสูตร

2) **งานบุคคล** โรงเรียนมีอำนาจอิสระในการบริหารงานบุคคลทุกด้าน นับตั้งแต่การวางแผนบุคลากร จนให้บุคลากรออกจากงาน โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้ระบบราชการ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ครูมีอิสระในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และทำงานเพิ่มขึ้นในด้านการบริหารหรือหลักสูตร บุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานเต็มเวลาตามสัญญาจ้างซึ่งมีระยะเวลาสั้น มีวิธีการจ้างบุคลากรโดยสัญญา มีการคัดสรรบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ กรณีที่ปรับจากโรงเรียนที่มีอยู่เดิม จะมีการประเมินบุคลากรของโรงเรียนที่ประสงค์จะเป็นบุคลากรของโรงเรียนที่ปรับใหม่และจัดทำสัญญาจ้าง จัดให้มีสิ่งจูงใจให้คนที่มีความรู้ความสามารถมาสมัครเป็นครู จัดให้มีแผนการพัฒนาบุคลากรที่ตรงกับความต้องการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและนำผลการประเมินมาประกอบการเลื่อนเงินเดือนและการต่อสัญญาการปฏิบัติงาน

3) **งานการเงิน** โรงเรียนได้รับรายได้และสามารถจัดหารายได้ จากหลายแหล่ง โรงเรียนคาดคะเนค่าใช้จ่ายตามภารกิจในกฎบัตร โดยจัดทำแผนการเงินระยะต่างๆ ของโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ออกระเบียบข้อบังคับ วางระบบการเงิน บัญชี พัสดุ การจัดซื้อจัดจ้างของโรงเรียน รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของโรงเรียนได้เอง โรงเรียนมีการรายงานการเงินของโรงเรียน รวมทั้งจัดให้มีผู้ตรวจสอบภายในของโรงเรียน

4) **งานบริหารทั่วไป** การรับนักเรียน โรงเรียนรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดในกฎบัตร กรณีที่นักเรียนมาสมัครเกินกว่าจำนวนที่รับได้ โรงเรียนจะไม่ใช้การทดสอบความรู้ทางวิชาการในการรับเด็กแต่จะใช้วิธีการอื่นแทน ยกเว้น โรงเรียนที่มุ่งจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และทักษะให้กับผู้ปกครองและเยาวชน โรงเรียนอำนวยความสะดวกและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน รวมทั้งในระยะต้นโรงเรียนจะไม่สร้างอาคารแต่จะใช้ระบบทดแทนอื่น ๆ เท่าที่ทำได้

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

1. เร่งดำเนินการออกกฎหมายรองรับการดำเนินงานของโรงเรียนในกำกับของรัฐ โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ออกเป็นคำสั่งของกระทรวงมอบอำนาจให้

โรงเรียนมีอำนาจตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น ระยะที่ 2 โรงเรียนดำเนินการโดยอาศัยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน ออกเป็นพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนเป็นนิติบุคคล และไม่อยู่ภายใต้ระเบียบราชการ ระยะที่ 3 ออกเป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนในกำกับของรัฐเป็นการเฉพาะ

2. เผยแพร่ข้อมูลและสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในกำกับของรัฐแก่กลุ่มเป้าหมายหลัก

3. จูงใจอาสาสมัครที่มีความสามารถ และสนใจเข้าร่วมโครงการนำร่องในลักษณะที่เป็นเครือข่าย

4. จัดให้มีคณะบุคคลให้คำปรึกษา สนับสนุนวิชาการ งบประมาณและวิจัย ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องไปพร้อมครูและผู้บริหารของโรงเรียนในโครงการนำร่อง

5. สร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐให้กว้างขวางแพร่หลาย

ส่วนที่ 4 เจ็อนไซหรือข้อจำกัดของรูปแบบ

เจ็อนไซสู่ความสำเร็จ

1. เร่งดำเนินการให้มึนโยบบาย หรือกฎหมายรองรับการจัดตั้งโรงเรียนในกำกับของรัฐ

2. กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐที่มีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และมีทักษะในการบริหาร ซึ่งจะทําให้โรงเรียนในกำกับของรัฐมีความก้าวหน้ารวดเร็วกว่าโรงเรียนของรัฐ

3. คณะกรรมการโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์ที่หลากหลายสาขาวิชาชีพ และตั้งใจทําประโยชน์ให้สถานศึกษา

ข้อจำกัดของรูปแบบ

1. แนวคิดโรงเรียนในกำกับของรัฐ ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์แบบ หากไม่มีการออกกฎหมายรองรับการดำเนินงานโรงเรียนในกำกับของรัฐเป็นการเฉพาะ

2. บริบทสังคมไทยและวัฒนธรรมองค์กรยังไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากยังยึดติดและความเคยชินกับวัฒนธรรมองค์กรในระบบเดิมที่มีความมั่นคงถาวร มีความสะดวกสบายในการปฏิบัติงานโดยไม่ต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งออกกฎหมายเพื่อรองรับสถานะและความเป็นอิสระของโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย
2. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนสังกัดต่างๆ ควรเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในกำกับของรัฐแก่กลุ่มเป้าหมายหลักต่างๆ เพื่อให้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากส่วนต่างๆ ของสังคมในวงกว้าง พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนผู้สนใจที่จะจัดตั้งโรงเรียนในกำกับของรัฐ
3. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนสังกัดต่างๆ จูงใจอาสาสมัครที่มีความสามารถและสนใจ เข้าร่วมดำเนินการโครงการนำร่องโรงเรียนในกำกับของรัฐ ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
4. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนสังกัดต่างๆ จัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง มีหน้าที่ ให้คำปรึกษา สนับสนุนวิชาการ งบประมาณและวิจัยติดตามประเมินผลโรงเรียนในกำกับของรัฐอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการวิจัยภายในของโรงเรียนในกำกับของรัฐ
5. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนสังกัดต่างๆ สร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ การบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐให้กว้างขวาง แพร่หลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดแนวทางในการออกกฎหมายที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐตามหลักการที่แท้จริง
2. ควรศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการเงินของโรงเรียนในกำกับของรัฐ นับจากการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มุ่งให้เกิดผลผลิตในด้านต่างๆ จำเป็นที่โรงเรียนต้องมีรายได้จากแหล่งใดในจำนวนเท่าใด และค่าใช้จ่ายของโรงเรียนที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลผลิตตามจุดมุ่งหมาย รวมทั้งระยะเวลาการดำเนินงานของโรงเรียนที่จะก่อให้เกิดสภาพค้ำคูณของโรงเรียนในเรื่องรายได้และรายจ่าย
3. ควรมีการวิจัยในลักษณะทดลองดำเนินงานเป็นโครงการนำร่อง ในโรงเรียนที่มีลักษณะหลากหลาย ให้ทราบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามสภาพจริง และแนวทาง

ชื่อเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครู อาจารย์ เกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ผู้วิจัย จิรพรรณ คชสวัสดิ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบระดับความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
2. เพื่อทราบระดับพฤติกรรมการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติงานจริงของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ในโรงเรียน
5. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน กับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 รวม 6 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สุพรรณบุรี จำนวน 1,864 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 6 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการรับรู้ภารกิจหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนทางด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ตอนที่ 4 เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานตามหน้าที่ ในด้านกระบวนการนิเทศการศึกษา ตอนที่ 5 เกี่ยวกับพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ตอนที่ 6 สรุปรวปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการ

ของผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามตอนที่ 2-5 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที (t-test) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์วิธีของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 318 คน ในส่วนของผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 35 ปีขึ้นไป ถึง 45 ปี มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 15 ปีขึ้นไป และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ในส่วนของครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 35 ปีขึ้นไป ถึง 45 ปี มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งสูงสุด 15 ปีขึ้นไป และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. การวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมทุกด้านระดับความคาดหวังอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน โดยมีความคาดหวังในการพัฒนางานวิชาการมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.33 และมีความคาดหวังในกระบวนการนิเทศน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.94

3. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่า ในภาพรวม มีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการพัฒนางานวิชาการมีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 3.60 และมีการปฏิบัติจริงด้านการรับรู้ภารกิจตามหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการรับรู้ภารกิจการนิเทศการศึกษา และด้านกระบวนการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการปฏิบัติจริงด้านกระบวนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.28

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน โดยความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง

5. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ในโรงเรียน ในภาพรวมทุกด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุก ๆ ด้าน โดยความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง

6. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษากับการพัฒนางานวิชาการ ในโรงเรียนในภาพรวมทุกๆ ด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากในทุกๆ ด้าน โดยค่าความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศกับการพัฒนางานวิชาการ โดยค่าสหสัมพันธ์มากที่สุด คือ .8628 และค่าความสัมพันธ์ระหว่างด้านการรับรู้ภารกิจงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับการพัฒนางานวิชาการ มีค่าความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ .7939

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ต่าง ๆ ได้ตามที่คาดหวังไว้สูงกว่าการปฏิบัติจริงในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการรับรู้ภารกิจหน้าที่ของผู้บริหารมีค่าความแตกต่างสูงที่สุด ในด้านการจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ผู้บริหารมีความคาดหวังว่าจะปฏิบัติจริงในระดับสูง แต่ในด้านการปฏิบัตินั้นมีปัญหาในด้านบุคลากรผู้ให้ความรู้ ในด้านงบประมาณ เพราะการจ้างบุคคลภายนอกนั้นต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ โดยส่งให้ไปฝึกอบรมกับท้องถิ่น แล้วนำไปความรู้ไปถ่ายทอดอีกทีหนึ่ง น่าจะเป็นการแก้ปัญหาได้

2. ข้อเสนอแนะในการนิเทศการศึกษาสำหรับผู้บริหาร ผู้นำการนิเทศ และผู้รับการนิเทศ จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านกระบวนการนิเทศ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนางานวิชาการในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าผู้บริหารปฏิบัติภารกิจนิเทศเป็นอย่างดีแล้ว จะทำให้การพัฒนางานวิชาการเป็นไปอย่างดีด้วย แต่ในปัจจุบันนี้ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ยังไม่เข้าใจถึงความหมายที่แท้จริงของการนิเทศ ยังไม่เข้าใจ รูปแบบและวิธีการที่ถูกต้อง ทำให้มีความคับข้องใจเมื่อมีการนิเทศเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องชี้แจงให้รู้ถึงบทบาทที่ถูกต้อง และให้ทุกฝ่ายได้ร่วมปรึกษาหารือ เพื่อมีส่วนร่วมในการนิเทศ และได้เต็มใจในการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งช่วยแนะนำผู้อื่นต่อไป

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินการกระจายอำนาจ การจัดซื้อจัดจ้าง
ระดับโรงเรียน

ผู้วิจัย หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินการกระจายอำนาจการจัดซื้อจัดจ้างให้โรงเรียน ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2543
2. เพื่อกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปีงบประมาณถัดไป

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ หัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด 76 จังหวัด จำนวน 152 คน 2) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 435 อำเภอ จำนวน 870 คน 3) ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 1,545 โรงเรียน จำนวน 6,180 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 7,202 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่มีทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด ที่สร้างตามประเด็นจากกรอบการวิจัย โดยประชุมระดมความคิดเห็นคณะทำงานสร้างเครื่องมือทดลองและปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัยกับแหล่งข้อมูลในระดับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียนและครูผู้สอนจำนวนแบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ชุด แยกตามประเภทของแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน สำหรับหัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอใช้แบบสอบถามชุดเดียวกัน

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามโดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งติดแสตมป์ไปให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ระหว่างวันที่ 20-24 พฤศจิกายน 2543 และให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนมาที่หน่วยตรวจสอบภายในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 8 ธันวาคม ถึง 12 มกราคม 2544 ได้แบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 43 ฉบับ หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด 41 ฉบับ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ 167 ฉบับ หัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ

143 ฉบับ ผู้บริหารโรงเรียน 673 ฉบับ ครูพัสดุโรงเรียน 641 ฉบับ และครูผู้สอน 1,243 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน 2,951 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 40.97 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงนับความถี่ข้อมูลปลายปิด (เชิงปริมาณ) และสังเคราะห์เนื้อหาข้อมูลปลายเปิด (เชิงคุณภาพ) โดยใช้สถิติอย่างง่ายคือ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

สรุปการวิจัย

1. ผลการดำเนินการกระจายอำนาจการจัดซื้อจัดจ้างระดับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.1 ผลการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีตกลงราคา ระดับโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนทุกขนาด เห็นว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างได้ดี

1.2 ผลการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีสอบราคา ระดับโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาด เห็นว่า ขั้นตอนรายงานขอซื้อขอจ้างอยู่ในระดับดี ส่วนครูพัสดุโรงเรียนเห็นว่า ขั้นตอนตรวจรับพัสดุ/งานจ้าง อยู่ในระดับดีสำหรับในเรื่องการเปิดซองสอบราคาและพิจารณาผลการสอบราคา ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูพัสดุโรงเรียนทุกขนาด มีความเห็นตรงกันว่าต้องปรับปรุงในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ขั้นตอนการเปิดซองสอบราคาคุณลักษณะเฉพาะและข้อสงวนสิทธิ์

1.3 การสนับสนุนความช่วยเหลือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด ต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือมากที่สุดคือ การแจ้งอนุมัติเงินประจำงวดอย่างรวดเร็ว และน้อยที่สุดคือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่พัสดุโดยตรง สำหรับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน

1.4 ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง วัสดุ ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างที่จัดสรรให้โรงเรียนราชการได้รับประโยชน์ดังนี้

1.4.1 กรณีที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด มีความเห็นว่า ทุกรายการราชการได้รับประโยชน์ในระดับปานกลาง แต่ผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาด และครูพัสดุดังเรียนขนาดจํานวนนักเรียน

ไม่เกิน 120 คน เห็นว่า ราชการได้รับประโยชน์ในกรณีที่โรงเรียนได้รับของทันเวลาการใช้งานในระดับน้อย ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอเห็นว่า ราชการจะประหยัดงบประมาณมาก หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัดเห็นว่าเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน และประหยัดงบประมาณ หัวหน้างานการเงินและพัสดุกิ่งอำเภอเห็นว่าเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน นอกจากนี้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เห็นว่า โรงเรียนใช้ประโยชน์จากสิ่งของที่ได้รับจัดสรรมาก

1.4.2 กรณีโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้างเอง ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาดเห็นว่า ทุกรายการราชการได้ประโยชน์ในระดับมาก ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุกิ่งอำเภอ/กิ่งอำเภอเห็นว่า เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนมาก และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเห็นว่า ทำให้ราชการประหยัดงบประมาณน้อย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุกิ่งอำเภอเห็นว่า โรงเรียนใช้ประโยชน์จากสิ่งของที่ได้รับจัดสรรอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้หัวหน้างานการเงินและพัสดุกิ่งอำเภอ/กิ่งอำเภอเห็นว่า โรงเรียนได้รับสิ่งของที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

1.5 ผลกระทบในกรณีที่โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อและ/หรือเป็นข้อจำกัดต่อครู และกระบวนการเรียนการสอนดังนี้

1.5.1 ผลกระทบต่อตัวครูในกรณีที่โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง

1) สิ่งที่เกี่ยวข้องต่อตัวครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน เห็นว่า ทำให้ครูได้รับของตรงตามความต้องการ ได้รับของรวดเร็วทันเวลาการใช้งาน และครูได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานซึ่งจะทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งของที่ได้รับ และได้ของที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและตรงตามความต้องการของท้องถิ่น

2) สิ่งที่เป็นข้อจำกัดต่อตัวครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน เห็นว่า งบประมาณโรงเรียนที่ได้รับมีน้อยทำให้ไม่ได้ของเพียงพอ และตรงตามความต้องการ และครูมีงานสอนเป็นหน้าที่หลัก ทำให้มีเวลาจำกัดในการดำเนินการและเป็นภาระต่องานด้านการสอนด้วย

1.5.2 ผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอน ในกรณีที่โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง

1) สิ่งที่เกี่ยวข้องต่อกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนเห็นว่า ได้ใช้วัสดุที่ตรงกับหลักสูตร

เนื้อหาวิชา แผนการสอน และกระบวนการเรียนการสอน ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และได้ใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และทำให้มีสื่อวัสดุที่มีคุณภาพครบถ้วนและตรงกับความต้องการของผู้ใช้

2) ข้อจำกัดต่อกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่สตูดิโอโรงเรียน และครูผู้สอน เห็นว่า ทำให้เสียเวลาในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากต้องใช้เวลาในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณที่ได้รับน้อย บางรายการราคาสูงกว่าราคากลางมาก ทำให้ไม่สามารถจัดซื้อจัดจ้างได้

2. รูปแบบและแนวทางการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในโรงเรียน

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่สตูดิโอโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด ต้องการให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง

2.2 ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่สตูดิโอโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด มีความต้องการให้ส่วนกลางมอบอำนาจในการดำเนินการให้โรงเรียนในสังกัดเต็มรูปแบบ กล่าวคือ โรงเรียนจะได้รับงบประมาณเป็นก้อนโดยไม่มีการแบ่งหมวดรายจ่าย ไม่กำหนดคุณลักษณะและราคากลางและโรงเรียนที่รับมอบอำนาจสามารถกำหนดรายการที่จะจัดซื้อจัดจ้างเองได้ โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์ ในขณะที่ส่วนกลางจะควบคุมด้านนโยบาย กำหนดมาตรการ มาตรฐานอย่างกว้าง ๆ และกำกับติดตามงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

ควรให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง โดยใช้งบประมาณเป็นก้อนไปบริหารจัดการ ไม่กำหนดคุณลักษณะและราคากลาง ส่วนกลางจะควบคุมด้านนโยบาย กำหนดมาตรการ มาตรฐานอย่างกว้าง ๆ และกำกับติดตามงบประมาณอย่างสม่ำเสมอทุกระดับ จัดทำเอกสารคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติงานจัดให้มีการประชุมชี้แจงความรู้ความเข้าใจ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อย อาจให้มีหน่วยงานหรือบุคลากรเฉพาะช่วยดำเนินการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการดำเนินการบริหารงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างทั้งระบบเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานเป็นระยะตลอดปี

2. ควรวินิจฉัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตรวจสอบภายในทุกระดับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการติดตามตรวจสอบการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

ชื่อเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำปางในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ผู้วิจัย เพชร กันทาดี

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย การค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทางการเมืองการเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยม ศึกษาจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2543 จำนวนทั้งสิ้น 31 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนเป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด โดยมีขอบเขตเนื้อหา 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การปฏิรูปการเมือง 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และ 3) การปฏิรูปการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตอนที่ 3 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยมีขอบเขตเนื้อหา 4 ด้าน เป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย 1) การจัดการบริหารแบบประชาธิปไตย 2) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย 3) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย และ 4) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างเสริมประชาธิปไตย และในโรงเรียนเป็นแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารมีความสนใจและเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการปฏิรูปการเมืองเพียงอย่างเดียว ไม่อาจลดหรือหยุดยั้งการซื้อสิทธิ ขายเสียงได้ หากรัฐไม่เร่งปฏิรูปการศึกษาควบคู่กันไปด้วย รองลงมาคือ การปฏิรูปทางการเมืองจะทำให้ประชาชนทั่วไปมีจิตสำนึกทางการเมืองดีขึ้น ส่วนในเรื่องที่ไม่เห็นด้วยคือ การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองเท่านั้น

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในการจัดการการบริหาร ให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ได้มีการกระจายงานไปยังผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวดวิชาเพื่อให้ร่วมรับผิดชอบ รองลงมาได้ส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำงานตามความรู้ความสามารถและความถนัดของแต่ละคน ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ได้มีการส่งเสริมครูให้ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเสมอภาคกัน โดยไม่คำนึงถึงฐานะและอาชีพของผู้ปกครอง รองลงมาคือ ส่งเสริมครูผู้สอนทุกรายวิชาให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานหรือปฏิทินกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน รองลงมา ได้ส่งเสริมให้ครูร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย และสนับสนุน ส่งเสริมครู ให้นำนักเรียนออกไปร่วมกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ที่เป็นประชาธิปไตยขึ้นในโรงเรียน รองลงมา ได้ส่งเสริมครูในโรงเรียนเห็นความสำคัญและปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตยในโรงเรียน ตามหลักคุณธรรม และหลักสามัคคีธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการโรงเรียน เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามาช่วยดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และชุมชนก็สามารถให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างเต็มที่

2. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนและครูเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

3. โรงเรียนควรให้ความสำคัญต่องานส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวให้นักเรียนและครูทราบอย่างสม่ำเสมอ

4. ผู้บริหาร ครู และนักเรียนควรมีจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ โรงเรียน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน อันก่อให้เกิดความสามัคคี

5. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นระบบ การบริหารที่ดีครบวงจร

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควบคู่การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น เนื้อหา หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียน และกิจกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ควบคู่ศึกษาบทบาทของผู้ช่วยบริหาร และครูผู้สอนสังคมศึกษา ด้านสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบ

ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัย ภารดี อนันต์นาวิ

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 30,870 คน ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 352,009 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ได้ครูผู้สอน เขตการศึกษาละ 2 จังหวัด จำนวน 24 จังหวัด จำนวน 379 โรงเรียน มี 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ได้ครูผู้สอนโรงเรียนละ 2 คน จำนวนทั้งหมด 758 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียน และตอนที่ 2-8 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ตอนที่ 2 เกี่ยวกับ

ความสามารถในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 4 เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 5 เกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียน ตอนที่ 6 เกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมของครู ตอนที่ 7 เกี่ยวกับความพึงพอใจในงานของครู ตอนที่ 8 เกี่ยวกับความสำเร็จในการผลิตนักเรียน

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือและอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดในกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และขอความกรุณาจากหัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนำส่งกลุ่มตัวอย่าง การเก็บแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ครูผู้สอนส่งแบบสอบถามที่ผู้บริหารโรงเรียน และขอความกรุณาให้ผู้บริหารโรงเรียนนำแบบสอบถามส่งคืนผู้ช่วยวิจัย หรือผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบถาม จำนวน 758 ฉบับ ไปยังผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 758 คน ได้รับคืนจำนวน 730 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.30

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาให้คะแนนน้ำหนักแต่ละข้อบันทึกแจกแจงลงในกระดาษแบบฟอร์มที่จัดเตรียมไว้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS version 9.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดย 1) หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน 2) หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบโพลีคอร์ริค (Polychoric Correlation) โดยใช้โปรแกรม PERLIS 2.30 3) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเครื่องมือ (Confirmatory factor analysis) เพื่อยืนยันองค์ประกอบตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relation Model Evaluation) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL version 8.30 4) นำผลการคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวไปแปรผลตามที่ผู้วิจัยศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และตรวจสอบแบบจำลองสมมติฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (Model Evaluation) โดยการประเมินผลความถูกต้องของแบบจำลอง ประเมิน 2 ส่วน 5) ประเมินความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) ได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ ดัชนีบ่งบอกความกลมกลืน (Fit Index) ดัชนีวัดค่าเฉลี่ยส่วนที่เหลือจากการเปรียบเทียบขนาดของความแปรปรวน และความแปรปรวนร่วมระหว่าง

ตัวแปรประชากรกับการประมาณค่า (Root Mean Squared Residual) 6) ประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญในแบบจำลอง (Component Fit Measure) ภายหลังจากการประเมินความกลมกลืนของแบบจำลองในภาพรวมแล้ว ได้แก่ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Errors) ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (Squared Multiple Correlation)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกและทางตรงสูงสุดต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ ปัจจัย สถานการณ์โรงเรียน รองลงมาคือ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศของโรงเรียน ตามลำดับ และร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 288) ที่กล่าวว่าปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ลักษณะ สถานการณ์ของโรงเรียน บรรยากาศองค์การ เป็นตัวแปรที่ทำให้การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จเกิดประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งปัจจัยแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนจะประกอบไปด้วยตัวแปรที่สังเกตได้ ตั้งแต่หนึ่งตัวขึ้นไปเป็นตัวแปรแฝงและส่งผลไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน

2. สถานการณ์โรงเรียนส่งผลทางบวกและทางอ้อมผ่านบรรยากาศของโรงเรียนไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน และส่งผลทางตรงไปยังแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากความพร้อมความสามัคคีในโรงเรียนก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีและส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัสเซลและคณะ (Russell et al., 1987, p. 269) พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้บรรลุผลสำเร็จ และส่งผลถึงความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก และบรรยากาศของโรงเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นตัวแปรหนึ่งที่ช่วยให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีและส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา (Mckenzie, 1987, p. 4257 - A)

3. ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารส่งผลทางตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริหาร พฤติกรรมการบริหารส่งผลทางตรงต่อบรรยากาศของโรงเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจัย

คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารส่งผลทางตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร เนื่องจากคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบส่วนตัวประกอบด้วยบุคลิกภาพ ความสามารถ ความรู้เกี่ยวกับงาน ศักยภาพ ระดับพลัง ทักษะทางสังคม ที่ผู้บริหารจะต้องประยุกต์ใช้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะต่าง ๆ ในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเกิดประสิทธิผลและผู้ที่ใฝ่สัมฤทธิ์สูงต้องเป็นผู้มีความสามารถ มีพลังจิต ที่จะเอาชนะอุปสรรค มุ่งมั่นที่จะทำสิ่งที่ยาก ตั้งใจที่จะปฏิบัติให้สำเร็จให้ได้ (Murray, 1988, pp. 152–216) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สตีเฟนสัน (Stephenson, 1977, pp. 3445 – 3446 ; Fox, 1969, pp. 1331– 1332 อ้างถึงใน เลิศศิลป์ รัตนมุสิก, 2538, หน้า 29) พบว่า ผู้ที่ใฝ่สัมฤทธิ์สูงสุดจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาดีกว่ากลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำสุด และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นๆ คือ เซวานปัญญา ระดับความปรารถนาทางการศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหา

4. สถานการณ์โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการที่ครูได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ช่วยเหลือทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ มีผลทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน เพราะการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะมอบหมายงานให้ครูผู้ใดปฏิบัติงานใดจะต้องให้ทราบความรู้ความสามารถ ความถนัดและมอบให้ตรงตามความสามารถ เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อการปฏิบัติงานสำเร็จมีประสิทธิผลจะทำให้เกิดความภูมิใจ เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นและมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานที่ยากให้สำเร็จได้ โดยการใช้พฤติกรรมการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ สอดคล้องกับพฤติกรรมการณ์เป็นผู้นำขึ้นกับสถานการณ์ตามแนวคิดของฟีตเลอร์ (Fiedler, 1976, p. 116) ที่ว่า แบบผู้นำหนึ่งจะเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่ง

5. ได้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และยอมรับได้ คือ ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย ความสามารถในการบริหารส่งผลทางบวกทางตรงไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลทางบวกทางตรงไปยังแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารส่งผลทางตรงไปยังพฤติกรรมการบริหาร พฤติกรรมการบริหารส่งผลทางตรงไปยังบรรยากาศของโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียนส่งผลไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน ปัจจัยสถานการณ์โรงเรียนส่งผลทางบวก

ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านและไม่ผ่านบรรยากาศของโรงเรียนไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน และส่งผลทางตรงไปแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร ปัจจัยสถานการณ์โรงเรียนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร จากผลการวิจัยปรากฏว่า เป็นไปแบบจำลองโครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้สร้างขึ้น สอดคล้องกับ ฮอย และ มิสเกล และ แครนนี่ สมิท และ สโตน (Hoy & Miskel, 1991, pp. 286– 289 ; Cranny , Smith & Stone, 1992, p. XV) ที่กล่าวว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารที่มีประสิทธิผลประสบความสำเร็จในการบริหาร ประกอบด้วยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร สถานการณ์โรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียน และความสำเร็จในการบริหาร ประกอบด้วย ความสำเร็จในการผลิตนักเรียน ครูมีความพึงพอใจในงาน ประกอบกับ แมคแคนแลนด์ และ วินเทอร์ (McClellan & Winter, 1961, p. 100) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จของผู้บริหาร โดยผู้บริหารที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีลักษณะปรารถนากระทำการใดๆ ให้เป็นผลสำเร็จในการบริหารงาน และ แบส และ แบส และอโวลิโอ (Bass, 1985 ; Bass & Avolio, 1990, p. 15) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพเป็นผู้นำที่นำองค์การไปสู่ทิศทางใหม่มีความสามารถที่จะช่วยให้สมาชิกขององค์การตระหนักว่าเป้าหมายทั้งหมดขององค์การเป็นอย่างไร และสามารถที่จะช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมาย และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ที่ผู้นำเสริมแรงที่เหมาะสมเมื่อผู้ตามปฏิบัติตามข้อตกลง ทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายตามต้องการ จึงเห็นได้ว่า ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบายและปฏิบัติ

1. กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริม สนับสนุนกำหนดนโยบาย วิธีการ รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะบริหาร วางแผนกลยุทธ์ การสร้างบรรยากาศการบริหารโดยมุ่งเน้นผลงาน การสนับสนุนทางสังคมของครูเพื่อให้การบริหารการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกับประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรเอกชน สังคม ชุมชน ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนที่ชัดเจน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่างและพิจารณา พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ... สภาผู้แทนราษฎร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 9 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในคณะกรรมการดังกล่าว อีก 8 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน

2. ผู้บริหารในหน่วยงาน/องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3. ผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 7 คน ได้แก่ อธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ 4 คน อธิการบดีสถาบันของรัฐในสังกัด 2 คน อธิการบดีสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด และไม่ชี้แนะ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 2 สัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 3 สัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐและสถาบันอุดมศึกษา ที่ให้ข้อคิดเห็นในการประชุมสนทนากลุ่มและการสัมมนา เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์และตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กับสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา ของรัฐในกำกับ

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร รายงาน แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ โดยดำเนินการดังนี้

2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-Ended) และไม่ชี้แนะ (Non-Directed) เพื่อสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนด

2.2 สรุปผล และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประเภทวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาความหมาย (Krippendorff, 1980)

2.3 ร่างรูปแบบความสัมพันธ์ 4 ด้านตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.4 จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบที่สร้างขึ้น และนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม รวม 2 ครั้ง

2.5 สรุปผลที่ได้จากการประชุมสนทนากลุ่มแต่ละประเด็น นำไปพิจารณาปรับปรุง แก้ไขรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบที่สร้างขึ้น

3.1 จัดประชุมสัมมนา (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบที่สร้างขึ้น และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.2 สรุปผลจาก 3.1 นำไปปรับปรุงรูปแบบที่สร้างขึ้น

3.3 เสนอรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ ในการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ เป็นความสัมพันธ์เชิงกำกับและตรวจสอบ โดยรัฐกำกับในเชิงนโยบาย แผน และมาตรฐาน และใช้การสนับสนุนงบประมาณ และการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล เป็นกลไกในการกำกับ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการที่ดีและหลักการตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มหาวิทยาลัยในกำกับมีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ ให้การดำเนินงานสิ้นสุดที่ระดับสภามหาวิทยาลัยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ความสัมพันธ์ในด้านนโยบายและแผนนั้น รัฐต้องกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาอุดมศึกษาที่ชัดเจน กำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนและทำความเข้าใจกับมหาวิทยาลัยเพื่อให้ดำเนินการผลิตตามจำนวน สาขาวิชา และงบประมาณตามที่ตกลง เพื่อให้เกิดการแข่งขัน โดยคำนึงถึงคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. ในด้านมาตรฐานอุดมศึกษา รัฐกำหนดมาตรฐานเป็นกรอบกว้าง เป็นมาตรฐานกลางที่มีความยืดหยุ่น เป็นมาตรฐานสากล และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ที่ใช้กันทุกสถาบัน ควรกำหนดมาตรฐานบัณฑิตที่เป็นมาตรฐานผลผลิต(output) และ ผลที่ตามมา(outcome) และใช้การประกันคุณภาพภายในและภายนอก เป็นกลไกพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่ดีขึ้น

3. ความสัมพันธ์ในด้านการการสนับสนุนงบประมาณ รัฐควรจัดสรรให้สถาบันในกำกับในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป (Block Grants) คิดจากค่าใช้จ่ายต่อหัว แต่ละสาขาวิชา โดยเน้นผลการดำเนินงาน และคำนึงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละแห่ง รวมทั้งควรมีเงินสมทบเพิ่มสำหรับคุณภาพที่เพิ่มขึ้น ใช้การจัดสรรงบประมาณเป็นกลไกกำกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานของสถาบัน โดยให้คณะกรรมการ/สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีบทบาทในการจัดสรรระดับสถาบัน และควรมีรูปแบบการจัดสรรที่หลากหลาย โดนคำนึงถึง ผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. รัฐต้องมีระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันที่เข้มแข็ง จริงจัง และเชื่อมโยงกับการสนับสนุนงบประมาณ โดยเน้นการติดตาม ประเมินผลประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผน และตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในลักษณะตรวจสอบภายหลัง (Post Auditing) ขณะเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบควบคุมตรวจสอบภายในและระบบการรายงานที่ดี เชื่อถือได้

ชื่อเรื่อง วัฒนธรรมองค์การและปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก

ผู้วิจัย พันเอก พร ภิเศก

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษาดุฎิบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมองค์การ และปัจจัยบางประการซึ่งประกอบด้วยแนวปฏิบัติของกองทัพบกต่อโรงเรียนและความพึงพอใจในงานของอาจารย์ในโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก และเพื่อศึกษาผลของวัฒนธรรมองค์การ แนวปฏิบัติของกองทัพบกและความพึงพอใจในงานต่อประสิทธิผลโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก

โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบกเป็นสถาบันการศึกษาซึ่งให้การพัฒนาบุคลากรประจำการของกองทัพบกในลักษณะของการฝึกอบรม (In-service Training) เพื่อเตรียมบุคลากรที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นให้สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้การฝึกอบรมทั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนทุกคนในกองทัพบกที่มีชั้นยศตั้งแต่สิบตรี – ร้อยเอก และบางโรงเรียนยังทำหน้าที่ในการผลิตบุคลากรในระดับต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรด้วย

ประชากรในการศึกษา คือ อาจารย์ 875 คน (กลุ่มตัวอย่างที่กำหนด 382 คน) ซึ่งเป็นนายทหารสัญญาบัตรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ในโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก จำนวน 21 แห่ง คือ 1) โรงเรียนทหารราบ 2) โรงเรียนทหารม้า 3) โรงเรียนทหารปืนใหญ่ 4) โรงเรียนทหารช่าง 5) โรงเรียนทหารสื่อสาร 6) โรงเรียนทหารขนส่ง 7) โรงเรียนทหารพลธิการ 8) โรงเรียนทหารสารวัตร 9) โรงเรียนทหารเสนารักษ์ 10) โรงเรียนทหารการเงิน 11) โรงเรียนทหารสารบรรณ 12) โรงเรียนส่งกำลังบำรุงทหารบก 13) โรงเรียนทหารการสัตว 14) โรงเรียนทหารการข่าว 15) โรงเรียนทหารสรรพาวุธ 16) โรงเรียนกิจการพลเรือนทหารบก 17) โรงเรียนวิทยาศาสตร์ทหารบก 18) โรงเรียนกำลังสำรองทหารบก 19) โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก 20) โรงเรียนสงครามพิเศษ และ 21) โรงเรียนการบินทหารบก

เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบประเมินค่าที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองโดยส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล 486 ฉบับ ได้รับคืน 421 ฉบับ และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์จำนวน 393 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือการวิเคราะห์อทธิพล (Path Analysis)

ในการศึกษาได้พัฒนาตัวแบบสาเหตุ (Causal Model) เพื่อวิเคราะห์อทธิพลของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตาม โดยตัวแปรอิสระคือ วัฒนธรรมองค์การ แนวปฏิบัติของกองทัพบกและความพึงพอใจในงานและตัวแปรตามคือประสิทธิผลโรงเรียน

การศึกษาวัฒนธรรมองค์การใช้ตัวแบบวัฒนธรรมองค์การของคาเมรอนและเอตติงตัน (Cameron & Ettington : 1988) เพื่อกำหนดประเภทของวัฒนธรรมองค์การ โดยตัวแบบวัฒนธรรมองค์การประกอบด้วยวัฒนธรรมย่อย 4 แบบคือ 1) วัฒนธรรมแบบครอบครัว 2) วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา 3) วัฒนธรรมแบบราชการ และ 4) วัฒนธรรมแบบการตลาด

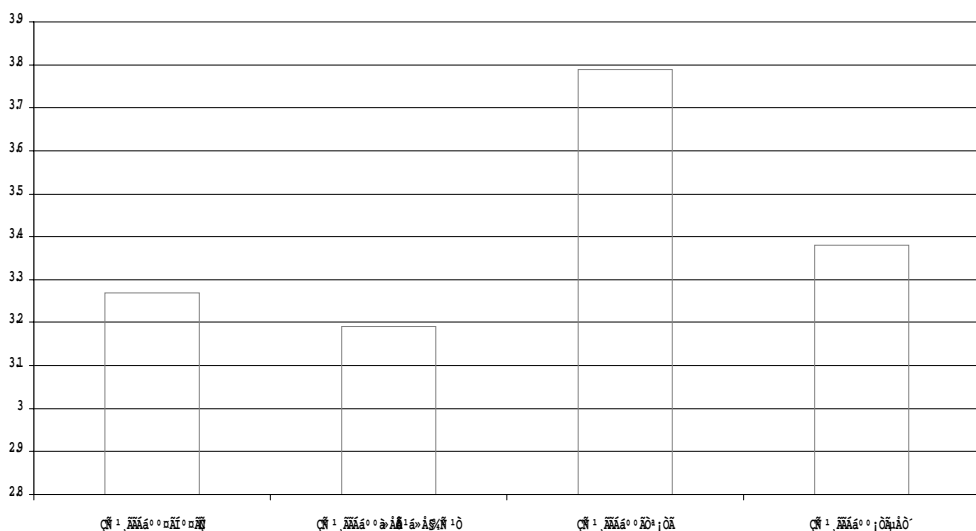
แนวปฏิบัติของกองทัพบกประยุกต์มาจากหลักความแตกต่างแบบเขตพื้นที่ (Zonal Differentiation) ตามแนวคิดของคัฟโพลและฮิกส์ (Caplow & Hicks. 1995) ซึ่งเป็นแนวการปฏิบัติในเวลาสงครามที่หน่วยทหารต่างๆในแนวหน้ามีลำดับความเร่งด่วนสูงกว่าในการได้รับการสนับสนุนจากกองทัพบก รวมทั้งกำลังพลที่ปฏิบัติงานในหน่วยดังกล่าวมีเกียรติภูมิสูงกว่าผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยในแนวหลัง โดยแนวคิดการปฏิบัติในเวลาสงครามดังกล่าวยังคงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของกองทัพบกในเวลาปกติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวปฏิบัติของกองทัพบกในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วยมิติย่อย 2 ด้าน คือ เกียรติภูมิทหารซึ่งเป็นการรับรู้ในเชิงเปรียบเทียบระหว่างทหารที่ทำหน้าที่อาจารย์และทหารที่ทำหน้าที่อื่น ๆนอกเหนือจากตำแหน่งอาจารย์ และการให้คุณค่าโรงเรียน

การศึกษาความพึงพอใจในงานใช้ตัวแบบด้านของงาน (The Facet Model of Job Satisfaction) ของไวส์และคณะ (Weisse, & et al. 1967) ประกอบด้วยการใช้ ความรู้ความสามารถ การบรรลุผลสำเร็จ ความก้าวหน้า ความรับผิดชอบ การได้รับการ ยอมรับ การมีอำนาจ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นอิสระ ความหลากหลายของ งานและผลประโยชน์เกื้อกูล

การศึกษาประสิทธิผลโรงเรียนใช้ตัวแบบประสิทธิผลองค์การซึ่งประยุกต์มาจาก ตัวแบบการแข่งขันคุณค่า (The Competing Values Model) ของควินน์และโรห์โบว์ (Quinn & Rohrbaugh. 1979) ซึ่งมีมิติประสิทธิผลที่นำมาศึกษา 3 ด้านคือ ความสามัคคี ของบุคลากร นวัตกรรมในโรงเรียนและการพัฒนาบุคลากร

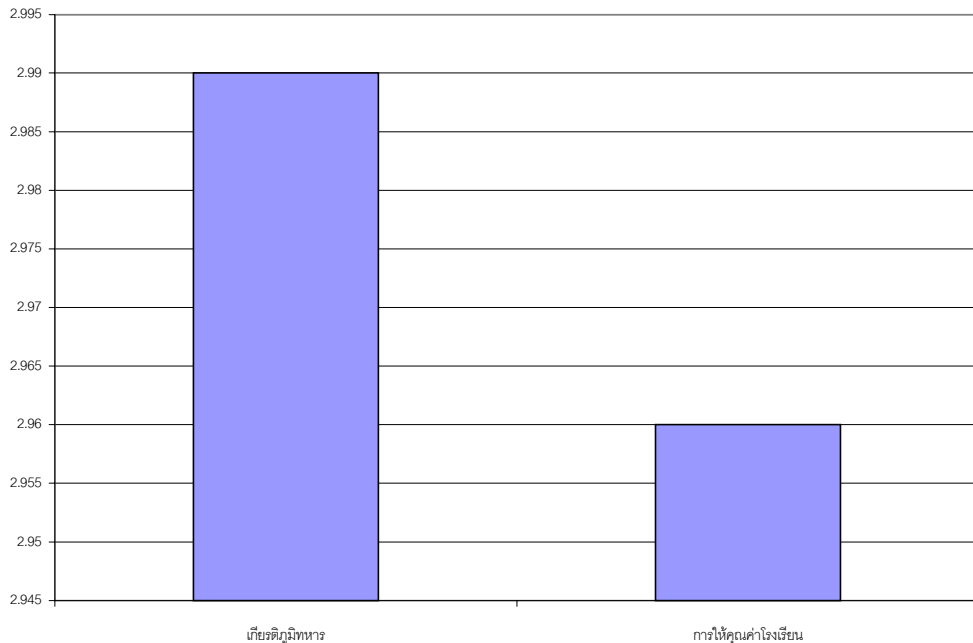
สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของ กองทัพบก พบว่า ลักษณะวัฒนธรรมองค์การเป็นวัฒนธรรมแบบผสมระหว่างวัฒนธรรม แบบครอบครัว วัฒนธรรมแบบการเปลี่ยนแปลงพัฒนา วัฒนธรรมแบบราชการและ วัฒนธรรมแบบการตลาด โดยวัฒนธรรมเด่นที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ วัฒนธรรมแบบ ราชการ ส่วนวัฒนธรรมอื่นๆ ที่มีการปฏิบัติในระดับรองลงมาตามลำดับ คือ วัฒนธรรม แบบการตลาด วัฒนธรรมแบบครอบครัว และวัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา ซึ่ง แสดงได้ตามภาพดังนี้

ด้านแนวปฏิบัติของกองทัพบก

แนวปฏิบัติของกองทัพบกต่อโรงเรียนเหล่าสายวิชาการของกองทัพบกทั้ง 2 ด้านคือ เกียรติภูมิทหาร และการให้คุณค่าโรงเรียนแสดงได้ตามภาพ ดังนี้

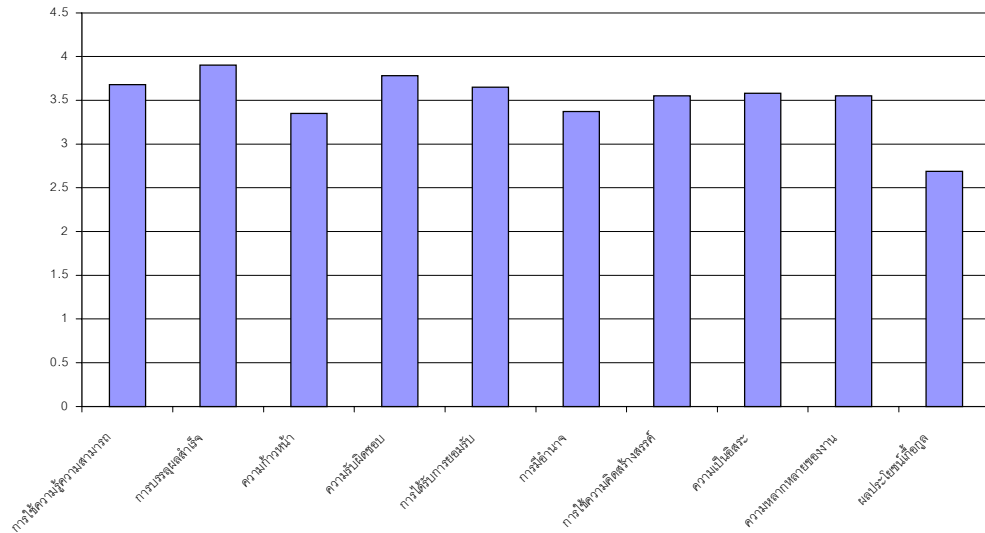

แนวปฏิบัติของกองทัพบกที่ทำให้อาจารย์รู้สึกว่ามีเกียรติภูมิน้อยในเชิงเปรียบเทียบกับบุคลากรอื่นๆ ในกองทัพบกคือ การที่กองทัพบกเห็นความสำคัญของบทบาทอาจารย์น้อยกว่าบุคลากรสายงานอื่นๆ อาจารย์ขาดโอกาสที่จะหมุนเวียนไปปฏิบัติงานในหน่วยอื่นๆ และการมีโอกาสในการเจริญก้าวหน้าอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับบุคลากรสายงานอื่นๆ

ส่วนการให้คุณค่าโรงเรียนที่อาจารย์เห็นว่า แม้วากกองทัพบกจะมีแนวทางที่เป็นรูปธรรมให้โรงเรียนเพื่อเร่งพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และผู้บัญชาการโรงเรียนให้ความสำคัญกับโรงเรียนมากก็ตาม แต่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณและสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ จากกองทัพบกจำกัด รวมทั้งปัญหาการใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้านความพึงพอใจในงาน

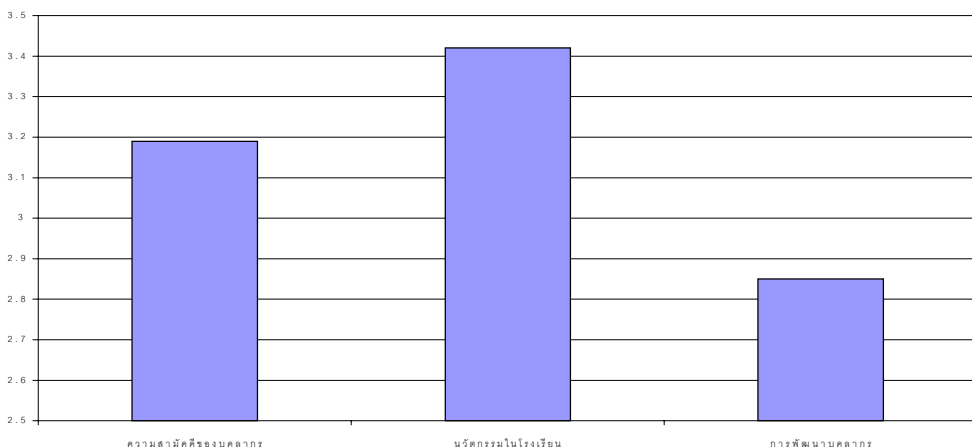
ความพึงพอใจในงานทั้ง 10 ด้านของอาจารย์โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของ กองทัพบกแสดงได้ตามภาพดังนี้

อาจารย์มีความพึงพอใจในงานมากในด้านของการบรรลุผลสำเร็จ ความรับผิดชอบ การได้ใช้ความรู้ความสามารถ การได้รับการยอมรับ ความเป็นอิสระ การได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความหลากหลายของงาน และพึงพอใจในงานปานกลางในด้าน การมีอำนาจ ความก้าวหน้า และผลประโยชน์ที่ก่อ

ด้านประสิทธิผลโรงเรียน

ประสิทธิผลโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ความสามัคคีของบุคลากร นวัตกรรมในโรงเรียนและการพัฒนาบุคลากรแสดงได้ตามภาพ ดังนี้

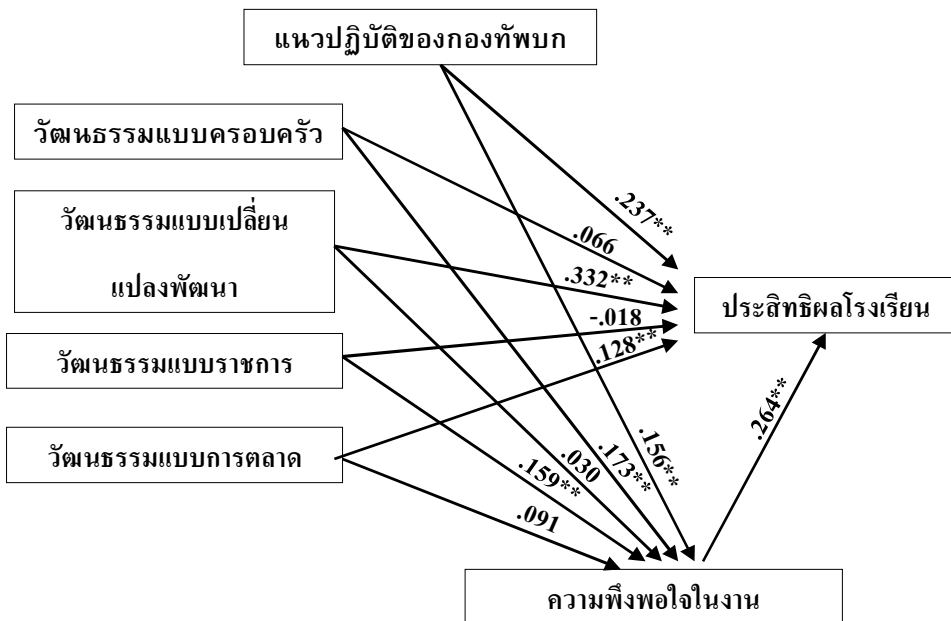

ด้านความสามัคคีของบุคลากรนั้นมีลักษณะสำคัญคือผู้บริหารในระดับสูงของโรงเรียน มีความยุติธรรม ตรงไปตรงมา มีการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในฐานะรุ่นพี่รุ่นน้อง หรือผู้ใหญ่ผู้น้อย แต่อย่างไรก็ตามพบว่ามีปัญหาในด้านของการแบ่งพรรคแบ่งพวก และมีความผูกพันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันน้อย

ด้านนวัตกรรมที่สำคัญในโรงเรียน คือ การนำระบบการวัดและประเมินผลใหม่ๆ และแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษามาประยุกต์ใช้ และมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่างๆ

ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า การให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้อาจารย์ทั้งในระดับโรงเรียนและในระดับกองทัพบกยังมีอยู่น้อย รวมทั้งบุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ยังขาดกระบวนการติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบเพื่อให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน

2. การศึกษาผลของวัฒนธรรมองค์การ และปัจจัยบางประการซึ่งประกอบด้วยแนวปฏิบัติของกองทัพบกและความพึงพอใจในงานต่อประสิทธิผลโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบกสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1 วัฒนธรรมองค์การและแนวปฏิบัติของกองทัพบก ส่งผลตรงต่อความพึงพอใจในงาน โดยประเภทของวัฒนธรรมองค์การซึ่งส่งผลตรงต่อความพึงพอใจในงานคือ วัฒนธรรมแบบครอบครัว วัฒนธรรมแบบราชการ โดยวัฒนธรรมองค์การสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนในความพึงพอใจในงานได้มากกว่าแนวปฏิบัติของกองทัพบก

2.2 วัฒนธรรมองค์การ แนวปฏิบัติของกองทัพบก และความพึงพอใจในงานส่งผลตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียน ประเภทของวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งส่งผลตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียน คือ วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา และวัฒนธรรมแบบการตลาด โดยวัฒนธรรมองค์การสามารถอธิบายความแปรปรวนในประสิทธิผลโรงเรียนได้มากที่สุด รองลงมาคือแนวปฏิบัติของกองทัพบกและความพึงพอใจในงานตามลำดับ

ในด้านแนวปฏิบัติของกองทัพบกนั้นเมื่อแยกศึกษาเกียรติภูมิทหารและการให้คุณค่าโรงเรียนพบว่า เกียรติภูมิทหารส่งผลสูงต่อความพึงพอใจในงาน ส่วนการให้คุณค่าโรงเรียนส่งผลสูงต่อประสิทธิผลโรงเรียน

2.3 วัฒนธรรมองค์การและแนวปฏิบัติของกองทัพบก ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนผ่านความพึงพอใจในงาน โดยประเภทของวัฒนธรรมองค์การซึ่งส่งผลทางอ้อมสูง คือ วัฒนธรรมแบบครอบครัวและวัฒนธรรมแบบราชการ

2.4 ตัวแปรอิสระที่ส่งอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลโรงเรียนมากตามลำดับคือ 1) วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา 2) แนวปฏิบัติของกองทัพบก 3) ความพึงพอใจในงาน 4) วัฒนธรรมแบบการตลาด และ 5) วัฒนธรรมแบบครอบครัว ตามรายละเอียดในตาราง ดังนี้

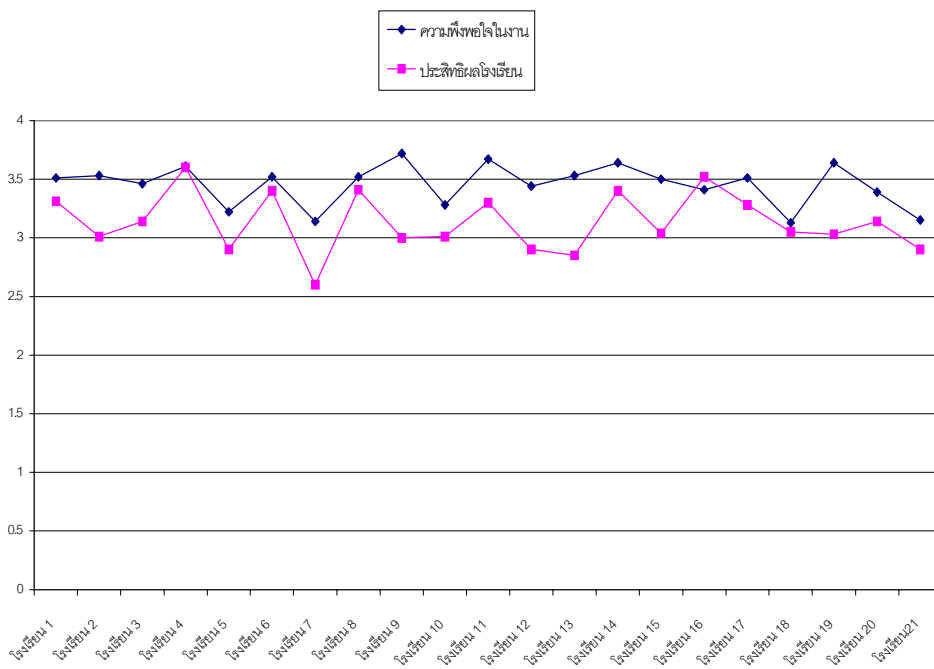
สรุปค่าอิทธิพลทางตรง(DE) อิทธิพลทางอ้อม(IE) และอิทธิพลรวม(TE) ของตัวแปรสาเหตุต่อตัวแปรตาม

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรตาม					
	ความพึงพอใจในงาน			ประสิทธิผลโรงเรียน		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
1. วัฒนธรรมแบบครอบครัว	.173		.173	.066	.046	.112
2. วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา	.030		.030	.332	.008	.340
3. วัฒนธรรมแบบราชการ	.159		.159	-.018	.042	.024
4. วัฒนธรรมแบบการตลาด	.091		.091	.128	.024	.152
5. แนวปฏิบัติของกองทัพบก	.156		.156	.237	.041	.278
6. ความพึงพอใจในงาน				.264		.264

3. การศึกษาเพิ่มเติม พบว่า อาจารย์ซึ่งมีระดับการศึกษาและระดับความพึงพอใจในงานต่างกันรับรู้การมีประสิทธิผลโรงเรียนต่างกัน โดยอาจารย์ซึ่งจบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีรับรู้ประสิทธิผลโรงเรียนสูงกว่าอาจารย์ซึ่งจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท และในกลุ่มโรงเรียนที่อาจารย์มีความพึงพอใจในงานมาก รับรู้การมีประสิทธิผลโรงเรียนสูงกว่าในกลุ่มโรงเรียนที่อาจารย์มีความพึงพอใจในงานปานกลาง โดยความพึงพอใจในงานมีลักษณะสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน

แหล่งที่มาของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับจำนวนปีที่อาจารย์อยู่ปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยอาจารย์กลุ่มที่มีแหล่งที่มาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีระยะเวลาอยู่ปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ 5 ปีและน้อยกว่าสูงถึง ร้อยละ 78.2 และอยู่ปฏิบัติงานจนเกิน 5 ปีเพียงร้อยละ 21.8 เท่านั้น ขณะที่อาจารย์ซึ่งมีแหล่งที่มาจากมหาวิทยาลัย เลื่อนฐานะจากนายทหารชั้นประทวนและจากแหล่งที่มาอื่นๆ มีระยะเวลาปฏิบัติงานที่เป็นอาจารย์นานกว่า 5 ปี สูงตั้งแต่ร้อยละ 56.4 จนถึงร้อยละ 75

การเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานและประสิทธิผลโรงเรียนพบว่าความพึงพอใจในงานมีลักษณะสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียนคือ ระดับประสิทธิผลโรงเรียนมีลักษณะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามระดับความพึงพอใจในงานของอาจารย์ ตามภาพดังนี้

ผลการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะขององค์การแบบราชการที่สำคัญคือ วัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบราชการส่งผลในทางลบกับประสิทธิผลองค์การ แต่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของข้าราชการ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานในลักษณะที่ยึดถือกฎระเบียบ ทำตามคำสั่ง ไม่ค่อยมีการริเริ่มเปลี่ยนแปลง ขณะที่วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนาซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ส่งผลในทางบวกต่อประสิทธิผลองค์การมากที่สุดแต่กลับมีระดับการปฏิบัติอยู่น้อยที่สุด อีกทั้งข้าราชการไม่พึงพอใจเพราะวัฒนธรรมดังกล่าวทำให้ข้าราชการจะต้องมีการ พัฒนาตนเอง พัฒนางาน ใช้ความริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาองค์การให้เกิดความก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลาและทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ในด้านการศึกษาของอาจารย์ในกลุ่มที่มีการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรีแต่รับรู้การมีประสิทธิผลโรงเรียนสูงกว่าอาจารย์ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทนั้นสะท้อนให้เห็นว่า อาจารย์ที่มีการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรีพอใจกับระดับประสิทธิผลโรงเรียนว่าดีอยู่แล้วหรือสูงอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการรับรู้ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนต่อไป ขณะที่อาจารย์กลุ่มที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปรับรู้ประสิทธิผลโรงเรียนต่ำกว่าซึ่งเป็นกลุ่มที่ยังไม่พอใจกับสภาพประสิทธิผลโรงเรียนที่เป็นอยู่ และจะมีผลต่อการพยายามที่จะพัฒนาต่อไป ซึ่งการรับรู้ที่แตกต่างกันดังกล่าวเปรียบเสมือนแรงดันและแรงดึงในการพัฒนาองค์การ

ข้อเสนอแนะ

1. กองทัพบกควรมีระบบการสรรหาอาจารย์ การพัฒนา การหมุนเวียน การจูงใจ และความก้าวหน้าตามสายอาชีพของอาจารย์ในระบบการศึกษาของกองทัพบก การให้การสนับสนุนงบประมาณ และสิ่งอุปกรณ์อย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียน รวมทั้งการให้อำนาจการตัดสินใจในระดับโรงเรียนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารมากขึ้น

2. โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบกควรส่งเสริมวัฒนธรรมการปฏิบัติงานในรูปแบบที่มุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาให้มากขึ้นยิ่งกว่าการยึดถือระเบียบแบบแผนให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การบรรจุหรือปรับย้ายเข้าไปปฏิบัติงานที่โรงเรียน ทั้งในรูปแบบการปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การสัมมนา การดูงาน และการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิ และใส่ใจกับการพัฒนาสวัสดิการในระดับหน่วยมากขึ้น

ชื่อเรื่อง กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัย ขจรเกียรติ มานิกลักษณ์

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 5,596 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 10 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (Two-stage Sampling) ได้ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 87 คน และหัวหน้างาน จำนวน 473 คน รวมกลุ่มตัวอย่างรวม 560 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ปัญหาในการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรง ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ Item-total Correlation ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.51 ถึง 0.86 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ได้ค่าเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของนิวแมนคูลส์ (Newman keuls Method)

สรุปผลการวิจัย

1. บุคลากรโดยส่วนรวมและจำแนกตามสภาพและขนาดโรงเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและแต่ละขั้นตอนในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติโดยภาพรวม และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานเห็นว่ามี การปฏิบัติโดยภาพรวมแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติมากกว่าหัวหน้างาน นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันเห็นว่ามี การปฏิบัติโดยภาพรวมแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่ามี การปฏิบัติมากกว่าบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนทั้งโดยภาพรวมแต่ละขั้นตอน

3. ปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างาน จำแนกเป็นแต่ละขั้นตอน มีดังนี้ ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ปัญหาคือ ขาดทรัพยากรที่ใช้ประกอบในการวางแผน ขาดข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการวางแผน และขาดการจัดระบบสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ขึ้นกำหนดแผน ปัญหาคือ ขาดทรัพยากรในการจัดทำแผน ขาดคณะกรรมการในการจัดทำแผน และคณะกรรมการขาดความรู้ความสามารถในเรื่องการจัดทำแผน ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ ปัญหาคือ มีเวลาจำกัดในการนำแผนไปปฏิบัติ ขาดทรัพยากรที่ใช้ปฏิบัติตามแผน และขาดบุคลากรที่ปฏิบัติตามแผน และขึ้นติดตามประเมินผลแผน ปัญหาคือ ไม่มีการติดตามประเมินผลแผน ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลแผน และขาดแบบประเมินผลแผนที่ได้มาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนควรจัดหางบประมาณที่ใช้ในการวางแผนอย่างเพียงพอ มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับความรู้ในเรื่องสารสนเทศที่จำเป็นต่อการวางแผน และลดภาระงานในหน้าที่ของคณะกรรมการในการวางแผนให้น้อยลง

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลแผนไว้อย่างต่อเนื่อง จัดทำหรือสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลแผนที่ได้มาตรฐานและง่ายต่อการปฏิบัติ และควรมีการกำหนดระยะเวลาที่จะประเมินผลแผนไว้ให้ชัดเจน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ควรเร่งรัดส่งเสริม และให้ความสำคัญกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ให้มีการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษาทุกระดับมีคุณภาพที่เท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยสุ่มจากโรงเรียนประถมศึกษาทั้งจังหวัดอุดรธานี การวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพจากโรงเรียนประสบผลสำเร็จในเรื่องกระบวนการวางแผน

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ผลในระดับจังหวัดเท่านั้น ควรมีการวิจัยโดยขยายประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นระดับเขตการศึกษา ระดับภาค และระดับประเทศต่อไป เพื่อให้ได้ภาพรวมของกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษาในระดับประเทศ

ชื่อเรื่อง การใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลโรงเรียนสังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1

ผู้วิจัย สมถวิล ชูทรัพย์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระบบการใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและระดับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พฤติกรรมการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียนกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1

3. เพื่อศึกษาการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานครูเทศบาล ซึ่งปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 ในปีการศึกษา 2536 จากโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 26 โรงเรียน มีพนักงานครูเทศบาลทั้งสิ้น 871 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของพนักงานครูเทศบาล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระบบการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละองค์ประกอบเพื่อหาค่าประกอบของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล และเพื่อหาค่าประกอบของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โดยใช้แบบสอบถามที่ สมศักดิ์ คงเที่ยง ได้แปลและดัดแปลงมาจาก The Purdue Teacher Opinionnaire ตามแนวความคิดของเบนท์ลีย์ และเรมเพล (Bentley and Pempel) แห่งมหาวิทยาลัยเพอร์ดูร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r_{xy} ของเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระบบการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 โดยภาพรวมอยู่ในระบบที่สาม หรือระบบการปรึกษาหารือ (consultative) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าอยู่ในระบบที่สามหรือระบบการปรึกษาหารือ รวม 7 ด้าน ตามลำดับดังนี้ การควบคุมการปฏิบัติงาน การกำหนดเป้าหมาย การปฏิบัติสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน การจูงใจ การตัดสินใจ การเป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสาร และอยู่ในระบบที่สองหรือระบบเผด็จการแบบมีศิลป์ (benevolent authoritative) 1 ด้าน คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม สำหรับระดับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ความพอใจในหน้าที่การทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง 9 ด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ภาวะกดดันของสังคม ปริมาณการ

สอน สัมพันธภาพระหว่างครู สถานภาพของครู อาคารสถานที่และการบริการ ชุมชนกับการสนับสนุนการศึกษา หลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร และเงินเดือน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล ทั้งโดยภาพรวมและแยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ

3. การใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โดยภาพรวมมี 4 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานและการฝึกอบรม การเป็นผู้นำ การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการติดต่อสื่อสาร เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล แต่ละด้านมีดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร มี 3 องค์ประกอบคือ การเป็นผู้นำ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม และการปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน ด้านความพอใจในหน้าที่การงาน มี 3 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการกำหนดเป้าหมาย ด้านสัมพันธภาพระหว่างครู มี 3 องค์ประกอบ คือ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร และการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านเงินเดือนมี 3 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม การเป็นผู้นำ และการปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน ด้านปริมาณการสอนมี 2 องค์ประกอบ คือ การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการเป็นผู้นำ ด้านหลักสูตรมี 2 องค์ประกอบ คือ การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม ด้านสถานภาพของครู มี 2 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม และการกำหนดเป้าหมาย ด้านชุมชนกับการสนับสนุนการศึกษามี 2 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม และการปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน ด้านอาคารสถานที่และการบริการมี 3 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการกำหนดเป้าหมาย ด้านภาวะกดดันของสังคมมี 2 องค์ประกอบ คือ การกำหนดเป้าหมาย และการเป็นผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล นอกเหนือจากปัจจัยด้านการใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน เช่น ปัจจัยด้านลักษณะโรงเรียน ลักษณะบุคลากร เป็นต้น เพื่อให้ทราบว่า มี ตัวแปรอะไรบ้างที่ทำให้ขวัญของครูดี
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์การอื่น ๆ ที่เป็นข้าราชการครู ว่ามีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เพราะต่างองค์การกัน ปัจจัยอาจต่างกัน

ชื่อเรื่อง การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1

ผู้วิจัย สมบูรณ์ นนท์สกุล

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาการใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1
3. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1
5. เพื่อศึกษาว่าฐานพลังอำนาจใดที่ใช้โดยผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1
6. เพื่อศึกษาว่าฐานพลังอำนาจใดที่ใช้โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันส่งผลต่อการประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey study)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 1 ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีการศึกษาขึ้นไป โดยจะต้องปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 ปีการศึกษาขึ้นไป ซึ่งในปีการศึกษา 2534 มีจำนวนโรงเรียน 47 โรงเรียน และครูอาจารย์ จำนวน 2,845 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านต่างๆ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 3 เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตอนที่ 4 เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance) และถ้าพบมีความแตกต่างใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงพหุคูณ (mutiple comparison) แบบเซฟเฟ้ (Sheffe) วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression)

สรุปผลการวิจัย

1. การให้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ระดับปานกลาง โดยใช้พลังอำนาจตามกฎหมาย พลังอำนาจความเชี่ยวชาญ พลังอำนาจข่าวสาร พลังอำนาจพึ่งพา พลังอำนาจการให้รางวัล พลังอำนาจอ้างอิง อยู่ในระดับสูง ส่วนพลังอำนาจการบังคับ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง อยู่ในระดับสูง สำหรับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

4. การใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน อยู่ในระดับสูง

5. การใช้พลังอำนาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องนี้ซ้ำอีก แต่ดำเนินการวิจัยในเชิงคุณภาพซึ่งอาจจะได้ข้อมูลอื่นๆ ที่ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น อันจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานแต่ละงาน เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนของสถานศึกษาสังกัดกรมอื่น ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ
4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้าง และการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น

ชื่อเรื่อง การเตรียมพร้อมของมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ผู้วิจัย เทียนฉาย กิระนันท์

ผู้วิจัยร่วม อุทุมพร จามรมาน , ทศพร ศิริสัมพันธ์ , ธิติรัตน์ วิศาลเวทย์ และ พิษณศ เจษฎาฉัตร

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบต่างๆ ขององค์กรอิสระทั้งที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ และที่เกี่ยวกับการศึกษาและไม่เกี่ยวกับการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้ 8 ประเด็น คือ
 - 1) องค์กรบริหารปกครองสูงสุดของมหาวิทยาลัย (สภามหาวิทยาลัย)
 - 2) ผู้บริหาร (อธิการบดี คณบดี/ ผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าภาควิชา)
 - 3) พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ (อาจารย์)
 - 4) พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน (สาย ข, ค)
 - 5) ทรัพยากร (เงิน) และการตรวจสอบ
 - 6) พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัย
 - 7) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
 - 8) การปรับพฤติกรรมจากการเป็นข้าราชการไปสู่การเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยในกำกับ
2. เพื่อเสนอทางเลือกในประเด็นทั้ง 8
3. เพื่อสังเคราะห์ประเด็นทั้ง 8 และเสนอทางเลือกให้มหาวิทยาลัย 2 รูปแบบ คือ
 - 3.1 มหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัย
 - 3.2 มหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ที่มาศึกษาประเด็นต่างๆ ทั้ง 8 ประเด็น จำนวน 11 ท่าน ดังนี้

1. ประเด็นองค์การบริหารปกครองสูงสุด ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์
2. ประเด็นผู้บริหาร ผู้ศึกษาคือ ผศ.ดร.สุชาติ ต้นธนะเดชา และ ดร.พันธ์ศักดิ์

ผลสารัมย์

3. ประเด็นพนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ (อาจารย์) ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร. อุทัย บุญประเสริฐ รศ.ดร.สุกัญญา โขวิไลกุล และ ดร.มุสดี ผลสารัมย์

4. ประเด็นพนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน (สาย ข, ค) ผู้ศึกษา คือ รศ.ดร. จุฑา มนัสไพบูรณ์

5. ประเด็นทรัพยากร (เงิน) และการตรวจสอบ ผู้ศึกษาคือ ดร.ธิดีรัตน์ วิศาลเวทย์

6. ประเด็นพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร. ธงทอง จันทรางศุ

7. ประเด็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร. อรรวรรณ ปิรันธม

โอวาท

8. ประเด็นการปรับพฤติกรรมจากการเป็นข้าราชการ ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต

กลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนา ในรอบแรกจะเป็นการเชิญเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3-5 คน ร่วมกับคณะผู้วิจัย และผู้จัดทำรายงานทั้ง 8 ประเด็น จนครบ 8 ประเด็น แล้วจึงขยายวงกว้างไปยังผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่กลุ่มต่อไปนี้

1. องค์การบริหารปกครองสูงสุดของมหาวิทยาลัย (สภามหาวิทยาลัย) กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ประธานกรรมการ ปฏิรูประบบราชการ

2. ผู้บริหาร (อธิการบดี รองอธิการ คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก / สถาบัน หัวหน้าภาค) กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการ สำนัก / สถาบัน หัวหน้าภาค รวมทั้งอธิบดีมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล

3. พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ (อาจารย์) กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประธานสภาคณาจารย์ อาจารย์บางคน อาจารย์ในมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ พนักงานใน องค์การอิสระบางแห่ง ตัวแทนจาก ก.พ. และสำนักงานงบประมาณ

4. พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน (สาย ข, ค) กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประธานข้าราชการในมหาวิทยาลัยสาย ข และ ค พนักงานในองค์การอิสระ ตัวแทน ก.พ. และสำนักงบประมาณ

5. ทรัพยากร (เงิน) และการตรวจสอบ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและวางแผน เจ้าหน้าที่ด้านงบประมาณของมหาวิทยาลัย สำนักงบประมาณ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ทบวงมหาวิทยาลัย

6. พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านร่างพระราชบัญญัตินักกฎหมายการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และผู้ที่กำลังร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย

7. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชน ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ ผู้รับสื่อและผู้ส่งสื่อทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงนักนิเทศศาสตร์ นักประชาสัมพันธ์ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย

8. การปรับพฤติกรรมจากการเป็นข้าราชการ ไปสู่การเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ในกำกับรัฐ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักจิตวิทยาสาขาที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ตัวแทนมหาวิทยาลัยในกำกับ และหน่วยงานอิสระ

การรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยทั้ง 5 คน ได้ประชุมเพื่อเตรียมงาน 2 ครั้ง ในเดือนมีนาคม 2543 เพื่อสรรหาชื่อผู้เชี่ยวชาญมาทำการศึกษาในประเด็นต่างๆ 8 ประเด็น หลังจากที่ได้รายชื่อผู้ที่จะทำการศึกษาในแต่ละประเด็นแล้ว ได้ประชุมรวมกันทั้งหมด เพื่อทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ที่ต้องการจากรายงานในแต่ละประเด็น วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า วิธีนำเสนอผลการศึกษาสู่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเป็นระยะๆ และตารางเวลาที่กำหนด เมื่อตกลงกันแล้ว ได้ขอให้ผู้ที่ทำการศึกษาทั้ง 8 ประเด็น ไปศึกษาโดยใช้เวลา 1 เดือน เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นฐานในการสัมมนากับผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปปรับแก้ เพื่อมาเป็นฐานในการสัมมนากับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

โดยสรุป โครงการวิจัยนี้ได้จัดสัมมนารวม 22 ครั้ง ในช่วง 6 เดือน โดยเป็นการประชุมเตรียมงานสัมมนาเพื่อขยายความคิด สัมมนาเพื่อหาข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติงาน/ผู้เกี่ยวข้อง ประชุมเพื่อพิจารณาร่างรายงานวิจัย และสัมมนาเพื่อสรุปความ

การวิเคราะห์ข้อมูล ในรายงานย่อยแต่ละประเด็น ผู้ที่รับผิดชอบจะศึกษาเอกสารจากแหล่งต่างๆ วิเคราะห์รูปแบบนำเสนอในที่ประชุมสัมมนา วิเคราะห์คำตอบจากคำถามและแนวคิดที่ได้จากการสัมมนาต่างๆ มาประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ทางเลือกต่างๆ ตลอดจนจุดอ่อน จุดแข็งของทางเลือกดังกล่าว ซึ่งจากการสัมมนา พบว่า ความ

คิดเห็นและข้อเสนอแนะทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงานเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงซึ่งกันและกันทั้ง 8 ประเด็น แต่มีบางประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกันมาก เช่น โครงสร้างองค์การบริหารปกครองสูงสุดกับอธิการบดี คณาจารย์กับผู้ปฏิบัติงานสาย ข, ค การสื่อสารกับการับพฤติกรรม เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ คือ การศึกษารูปแบบต่างๆ ขององค์การอิสระที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ และที่อยู่เป็นสถาบันการศึกษาและไม่ใช้การศึกษาในประเด็นต่างๆ 8 ประเด็น คือ

1. องค์การบริหารปกครองสูงสุด

ในต่างประเทศ กำเนิดจาก (ก) ทางศาสนา จึงมีโครงสร้างคล้ายโครงสร้างทางศาสนา ผู้นำสูงสุดขององค์กรของสถานศึกษา คือ ผู้นำทางศาสนา (ข) ประชาชน จึงมีโครงสร้างคล้ายการปกครองแบบประชาธิปไตย มีตัวแทนประชาชนเป็นกรรมการในองค์กรสูงสุด

ผลการวิเคราะห์สรุปโครงสร้างขององค์กรสูงสุด ได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 องค์กรสูงสุดมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ช่วยให้สามารถตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้ โครงสร้างจึงเน้นการให้อำนาจสูงสุดที่สภามหาวิทยาลัย

รูปแบบที่ 2 องค์กรสูงสุดใช้หน่วยงานของฝ่ายบริหาร โครงสร้างจึงให้ฝ่ายบริหารทำงานได้เต็มที่และสภามหาวิทยาลัยรับข้อมูลผ่านฝ่ายบริหาร

ทั้ง 2 รูปแบบ มีข้อดีข้อเสียต่างกัน จากการสัมมนาสรุปได้ว่า รูปแบบที่เหมาะสมกับประเทศไทยน่าจะได้แก่การมีองค์กรสูงสุดที่ทำหน้าที่ช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีของมหาวิทยาลัยที่เน้นวิจัยและเน้นการเรียนการสอน องค์กรสูงสุดจะมีนโยบายลักษณะของกรรมการแตกต่างกันด้วย

2. ผู้บริหาร

จากโครงสร้างขององค์กรสูงสุด 2 รูปแบบ ส่งผลให้ฝ่ายบริหารมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องวิธีทำงาน อำนาจหน้าที่และคุณสมบัติ

จากการสัมมนาหลายครั้ง สรุปลักษณะ บทบาท อำนาจ หน้าที่ของอธิการบดีได้ คือ 1) มืออาชีพ 2) ทำงานเป็นทีม 3) ถูกประเมินผลการปฏิบัติงานโดยองค์กรสูงสุด 4) คุณลักษณะเป็นไปตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัย 5) รับผิดชอบและชอบตามกฎหมาย 6) เงินเดือนตามความสามารถและภาระงาน 7) เมื่อพ้นเทอมการเป็นอธิการบดีแล้ว ไม่กลับมาเป็นอาจารย์ในสถาบันนั้น ๆ 8) ทำงานเป็นทีม ผู้บริหาร

ระดับรองลงมา ส่วนคนบดี/ผู้อำนวยการสำนัก/หัวหน้าภาค ก็จัดเป็นเทอมเช่นกันแต่อาจกลับมาเป็นอาจารย์ได้

3. พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ (อาจารย์)

พนักงานมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศ (เช่น ม.เทคโนโลยีสุรนารี) เป็นกรณีตัวอย่างที่ศึกษา พบข้อสรุป คือ 1) เป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาสาระอย่างดี และมีเทคนิควิธีการทางครุศาสตร์ 2) ผ่านกระบวนการคัดเลือกตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด 3) ทำงานเป็นเทอมตามสัญญา 3-5 ปี 4) ถูกประเมินโดยนักศึกษาทุกภาคการศึกษา 5) ถูกประเมินโดยกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อต้องต่อสัญญา 6) ถ้าผลการประเมินแสดงความสามารถในการสอนในระดับที่พอใจติดต่อกัน จะได้เป็นอาจารย์ประจำ (Tenure) คือ ไม่ต้องต่อสัญญา แต่ยังคงถูกประเมินทุกภาคการศึกษา 7) ผลงานสอดคล้องตามสัญญา 8) ได้รับเงินเดือนตามความสามารถและภาระงาน

4. พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน

จำนวนพนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน จะมีจำนวนเท่าที่จำเป็น งานจำนวนหนึ่งจะอยู่ในลักษณะการจัดจ้าง เช่น ยานพาหนะ คนขับรถ รักษาความปลอดภัย ทำความสะอาด ส่งเอกสารภายนอก งานพัฒนาบุคลากรภายใน ฯลฯ

ตำแหน่งงานในมหาวิทยาลัยจะเหลือไม่มากนัก ดังนั้น ผู้ที่จะมาทำงานในตำแหน่งดังกล่าว จึงมีลักษณะเป็นมืออาชีพที่ผ่านประสบการณ์มาแล้ว ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานเหล่านี้จะถูกประเมินการปฏิบัติงานทั้งประจำปี และเพื่อต่อสัญญาเงินเดือนตามภาระงานและความรับผิดชอบ

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นวิจัย ตำแหน่งที่จำเป็นคือ ผู้ช่วยวิจัยและบรรณารักษ์ ซึ่งต้องได้คนที่มีความรู้ มีศักยภาพในด้านวิจัยมาช่วยในสาขาที่มหาวิทยาลัยเน้น

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นการเรียนการสอน ตำแหน่งที่จำเป็น คือ ฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอนและการศึกษา เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตสื่อต่างๆ ฝ่ายจัดห้องอาคารสถานที่ ฝ่ายห้องสมุด ซึ่งต้องเข้าใจเรื่องการเรียนรู้ของนักศึกษา และการสอนของอาจารย์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกทักษะการเรียนรู้ และทักษะการสอน

5. ทรัพยากร (เงิน) และการตรวจสอบ

จากสภาพมหาวิทยาลัยของรัฐที่ได้รับเงินงบประมาณมาใช้เป็นรายปี ก่อให้เกิดนิสัยในการไม่วางแผนการใช้เงินตามความจำเป็น การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ก่อน โดยวางระบบการเงินด้วยคอมพิวเตอร์เป็นรายกิจกรรม (PPBS) อีกทั้งอบรมเจ้าหน้าที่การเงินให้ใช้ระบบนี้ให้เป็น ซึ่งเป็นงานที่ใช้เวลาประมาณ 4-6 ปี

ผลการวิเคราะห์ด้านทรัพยากร (เงิน) ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนอีกประการหนึ่ง คือ ต้องมีการวางแผนการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ที่เน้นของมหาวิทยาลัย ตลอดจนเน้นการประเมินที่ผลงาน มิใช่ที่กระบวนการ (Process)

การรับเงินงบประมาณจากประเทศในรูป Block Grant จะต้องวางระเบียบการเงินให้คล่องตัว แต่กันความรั่วไหลและทุจริตให้ได้

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นการวิจัย เงินที่ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต้องแยกให้ชัด เช่น เงินเดือน ค่าใช้จ่ายในการวิจัย เงินค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ เงินค่าวิเคราะห์ข้อมูล เงินค่าเผยแพร่ผลวิจัย หรือหมวดอื่นๆ เพื่อให้เป็นภาพว่าผลงานวิจัยนี้ใช้เงินเท่าไร ทั้งในรูปเม็ดเงินและเงินแฝง ทั้งในรูปเงินบริหารงานวิจัยและเงินเพื่อทำการวิจัยว่าสอดคล้องกับสาขาที่เน้นและทิศทางของมหาวิทยาลัยหรือไม่

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นการเรียนการสอน เงินที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร เงินที่ใช้ซื้อ จ้าง ผลิต สื่อต่างๆ เงินที่ใช้กับห้องสมุด เงินเดือนผู้เกี่ยวข้องเทียบกับความรู้ที่นักศึกษาได้รับ ตลอดจนคุณภาพบัณฑิต ต้องสัมพันธ์กันและซื่ออกมาให้ได้ว่ามหาวิทยาลัยได้ใช้เงินเพื่อการเรียนการสอนจริงมากน้อยเพียงใด ในสาขาใด

6. พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย

ประเด็นที่ควรพิจารณาใน พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย ได้แก่

- 1) กฎหมายเดิม ต้องปรับแก้ประเด็นใดบ้าง
- 2) การปรับ แก้ ต้องพิจารณา
 - 2.1) พ.ร.บ. องค์กรมหาชนอิสระ
 - 2.2) ตรากฎหมายกลางก่อน
 - 2.3) แก้ไข พ.ร.บ. เดิม
 - 2.4) ตรากฎหมายการอุดมศึกษา ควบคู่กับ พ.ร.บ. ของแต่ละแห่ง
- 3) สาระสำคัญที่ควรมีใน พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย
 - 3.1) สถานภาพของมหาวิทยาลัย
 - 3.2) ความเป็นอิสระ (สิ้นสุดที่องค์กรสูงสุด)
 - 3.3) วัตถุประสงค์ อำนาจ หน้าที่
 - 3.4) ทรัพย์สิน รายได้ และการจัดการ
 - 3.5) องค์กรบริหาร
 - 3.6) การบริหารงาน
 - 3.7) การประกันและการประเมินคุณภาพ
 - 3.8) การบริหารงานบุคคล

- 3.9) ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐ
- 3.10) การทำบัญชี และการตรวจสอบ
- 3.11) ตำแหน่งทางวิชาการ
- 3.12) ปริญญา เครื่องหมายวิทยฐานะ
- 3.13) ความผิดและโทษ
- 4) ประเด็น พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย กับ พ.ร.บ. อื่น
 - 4.1) กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
 - 4.2) กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ
 - 4.3) กฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ
 - 4.4) กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน
 - 4.5) กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์
 - 4.6) พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ
 - 4.7) พ.ร.บ. สำนักรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา
 - 4.8) กฎหมายรัฐธรรมนูญ
 - 4.9) พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร

ในกรณีเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัย พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัยต้องชี้ชัดถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ ตลอดจนบทบาท หน้าที่ คุณลักษณะของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการประกันคุณภาพผลงานวิจัย

ในกรณีที่เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัยต้องชี้ชัดถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ ตลอดจนบทบาท หน้าที่ คุณลักษณะ ของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการประกันคุณภาพบัณฑิต

7. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์เทคนิคต่างๆ ในการสื่อสารทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัยและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปฏิบัติงานสรุปได้ว่า วิธีสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การเปิดเผย ข้อมูลด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านปัญหาอุปสรรค ตลอดจนคุณภาพบัณฑิตในสายตาบุคคลภายนอก ให้กับคนในมหาวิทยาลัยได้ทราบพร้อมๆ กันหลายๆ ด้าน และชี้ภัยคุกคามจากต่างประเทศ โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาเสรี (มหาวิทยาลัยต่างประเทศสามารถมาตั้งและให้บริการการศึกษาในประเทศไทยได้ในอนาคตอันใกล้ตามข้อตกลงขององค์การการค้าเสรี หรือ WTO) ซึ่งจะมีผลต่อจำนวนนักศึกษาและคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศ ตลอดจนคุณลักษณะของบัณฑิตไทยในอนาคต

ในกรณีที่เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นวิจัย การสื่อสารที่เน้นเรื่องนโยบายวิจัย การจัดการด้านการวิจัย นักวิจัย สาขาที่เน้น ผลวิจัย การเผยแพร่ต่าง ๆ ต้องทำมากกว่าเรื่องอื่น

ในกรณีที่เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน การสื่อสารที่เน้นนโยบาย คุณภาพบัณฑิต การจัดการด้านการเรียนการสอน เทคนิคการสอน การประเมินการเรียน การสอน อาจารย์ที่สอนเก่ง คุณภาพนักศึกษา และบัณฑิต ต้องทำมากกว่าเรื่องอื่น

8. การปรับพฤติกรรมจากการเป็นข้าราชการไปสู่การเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ

จากการวิเคราะห์เทคนิคการปรับพฤติกรรมของคนในองค์กรตามแนวทางของนักจิตวิทยาประกอบกับการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า ต้องมีการปรับความคิดโดยการให้ข้อมูลข่าวสารดังที่เสนอไว้ในข้อ 7 และการกำหนดแรงจูงใจ และมาตรการพร้อมๆ กัน ตลอดจนจนสร้างบรรยากาศที่ยั่วให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งงานสร้างสรรค์มากกว่าปฏิบัติตัวเป็นข้าราชการที่อิงระเบียบแต่เพียงอย่างเดียว

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นการวิจัย การปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมให้เป็นนักวิจัยย่อมทำได้ยาก สิ่งที่ทำได้คือการปรับให้บุคลากรที่ไม่สามารถจะเป็นนักวิจัยได้สามารถอ่านผลวิจัยรู้เรื่อง และมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยก็พอ ในเบื้องต้น

ในกรณีที่เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน การปรับพฤติกรรมด้านครุศาสตร์โดยเพิ่มประสบการณ์ที่เกี่ยวกับเทคนิคการสอนแบบต่างๆ ให้ข้อมูลผลประเมินการสอนของอาจารย์ โดยบุคคลกลุ่มต่างๆ ให้ข้อมูลคุณภาพของนักศึกษา และบัณฑิตของตนเทียบกับของผู้อื่นจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

1. ต้องแสดงท่าทีที่ชัดเจนว่า มหาวิทยาลัยทั้ง 19 แห่ง ต้องส่งร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย ให้ ค.ร.ม. พิจารณา และผ่านให้ได้ภายในปี พ.ศ.2545
2. ต้องระบุชัดเจนถึงงบประมาณที่จะให้กับมหาวิทยาลัยในกำกับว่า จะให้เท่าไรอย่างไร และจะมีการตรวจสอบการใช้เงินโดยวิธีใด ได้มีผลวิจัยเสนอแนะว่ารัฐควรให้งบลงทุนทั้งหมด และงบดำเนินการบางส่วน
3. ต้องระบุชัดเจนว่า การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของมหาวิทยาลัยเพื่อความ เป็นอิสระทางวิชาการ ปลอดภัยจากภัยคุกคามทางการเมืองและไม่มุ่งลดคนลง ยกเว้นผู้ที่ ไม่สามารถจะทำงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยได้
4. ควรตั้งคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย (University Grants Committee) เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัยเป็นเงินก้อน โดยให้มีรองนายก

รัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัยเป็นกรรมการ ในการดำเนินงานเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัยเพื่อประมวลความต้องการของมหาวิทยาลัยด้านการเงินเสนอต่อรัฐบาล และนำเอานโยบายของรัฐบาลถ่ายทอดสู่ มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งติดตามงานและเงินด้วย

ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัยของรัฐ 19 แห่ง

1. ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจในหมู่ประชาคมและสร้างความพร้อมภายใน
2. ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยควรเร่งเรื่องการวางแผนระบบการเงินบนฐานของกิจกรรมและการร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย ให้ออกจากมหาวิทยาลัยให้ได้โดยเร็ว
3. สภามหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับทีมผู้บริหาร ที่มุ่งเปลี่ยนแปลงสภาพของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและให้ทันการมากกว่าทีมที่ชลองานดังกล่าว (ในกรณีที่มีการเปลี่ยนทีม)

ข้อเสนอแนะต่อบุคลากรมหาวิทยาลัย 19 แห่ง

1. ควรลดการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เช่น มุ่งได้รับเงินเดือนสูงแต่ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน หรือไม่พยายามทำความเข้าใจเรื่องข้อดี/ข้อเสียของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ
2. ควรรวมกำลังมุ่งสร้างคุณภาพให้เกิดแก่ผลผลิตของมหาวิทยาลัยทั้งในเรื่องคุณภาพบัณฑิต และคุณภาพงานวิจัย เพื่อให้สามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศให้ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษารายกรณี (Case Study Research) ในมหาวิทยาลัย (19 แห่ง) ถึงการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ต้นจนการออกเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับในปัจจุบัน
2. การศึกษาผลกระทบของบุคลากรมหาวิทยาลัยในการต่อต้านการไม่ออกเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับว่าจะส่งผลต่อการอุดมศึกษาของชาติมากน้อยเพียงใด
3. การติดตามศึกษาจุดอ่อน – จุดแข็งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีว่ามีจุดอ่อน-แข็งที่ใด ปัญหาอยู่ที่ไหน และแก้ไขอย่างไร
4. การร่วมคิดงบประมาณให้กับสำนักงบประมาณ เพื่อจัดสรรให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งเห็นว่าควรจะได้เท่าไร/ปี จะใช้สูตรใด และจะจัดสรร ตลอดจนตรวจสอบอย่างไร จึงจะทำให้มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินงานไปสู่คุณภาพสูงสุดได้

ชื่อเรื่อง การบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดน่าน

ผู้วิจัย อุมพวรรณ วัฒนรัตน์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและปริมาณงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
3. เพื่อศึกษากรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมของงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
4. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูอาจารย์ ต่องานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน 31 โรงเรียนจำนวน 975 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้สัดส่วนร้อยละ 50 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 356 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ จำนวน 27 คน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการ จำนวน 115 คน ครูอาจารย์ผู้รับบริการ จำนวน 224 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ฝ่ายบริหารโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการ เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย (Focus Group Interview)
2. แบบสำรวจสภาพการปฏิบัติงานธุรการ ปริมาณงาน และกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพต่อการบริหารงานธุรการสำหรับฝ่ายบริหารโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการ โดยหาดำร้อยละและเกณฑ์พิจารณาปัญหาวิกฤติ (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2541 : 1-18)

3. แบบสอบถามสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ สำหรับฝ่ายบริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการและผู้เกี่ยวข้อง เป็นการประเมินระดับความรุนแรงของปัญหา (ระพินทร์ โพธิ์ศรี. 2542 ก : 8) ใช้เกณฑ์มากกว่าร้อยละ 50 หมายถึง เป็นปัญหาอย่างยิ่ง ต่ำกว่าร้อยละ 50 หมายถึง ไม่เป็นปัญหา

4. แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับครูอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นผู้รับบริการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ที่เป็นเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลด้านสภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีวิเคราะห์สรุปจากเนื้อหาการสัมภาษณ์ทั้งหมด
3. ข้อมูลจากแบบสำรวจทั้งหมด ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และวิเคราะห์ โดยการประมาณค่าความต้องการของบุคลากรในแต่ละงานด้วยการใช้ค่าความเชื่อมั่น 95 % CI

4. ข้อมูลด้านสภาพการปฏิบัติงานวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์พิจารณาปัญหาวิกฤติ (ระพินทร์ โพธิ์ศรี. 2541 : 1-18)

4. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานในโรงเรียนแต่ละขนาดด้วยค่าร้อยละ เนื่องจาก n มีขนาดเล็ก

6. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูอาจารย์วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F - test

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานและปริมาณงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก

1.1 สภาพการปฏิบัติงานขอช่วยงานและปริมาณงานของผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการ พบว่า ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในแต่ละสัปดาห์ คือ การบริหารงานทั่วไป งานสารบรรณ งานบุคลากรทะเบียนและสถิติ งานพัสดุ ส่วนงานการเงินการบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสภาพห้องปฏิบัติงาน โรงเรียนแต่ละขนาดมีการจัดห้องปฏิบัติงานตามความเหมาะสมของโรงเรียน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการและเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

ด้านอุปกรณ์เครื่องใช้ในห้องสำนักงาน มีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มาช่วยปฏิบัติงานในโรงเรียนทุกขนาด โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีการใช้เทคโนโลยีระบบเชื่อมต่อตรงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น โทรศัพท์ โทรสาร ระบบติดต่อภายใน และเครื่องอัดสำเนาเป็นต้น

1.2 สภาพการปฏิบัติงานและปริมาณงานธุรการที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานแต่ละงานปฏิบัติ พบว่า งานสารบรรณโรงเรียนขนาดใหญ่มีปริมาณมากเนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นที่ตั้งของสหวิทยาเขตและที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียนซึ่งผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นประธานสหวิทยาเขตและประธานกลุ่มโรงเรียนด้วย และโรงเรียนขนาดใหญ่มีสมาคมผู้ปกครองและครู มีชมรมศิษย์เก่าและองค์กรภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องมาก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางมีปริมาณงานสารบรรณในระดับปานกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีปริมาณงานสารบรรณในระดับน้อย ด้านงานการเงินการบัญชีโรงเรียนขนาดใหญ่มีปริมาณงานในระดับมากและงานที่ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติมากที่สุด คือ การทำหลักฐานส่งใช้เงินเดือน การทำบัญชีรับจ่ายเงินเดือน เพราะในโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก อีกทั้งยังมีงบประมาณสหวิทยาเขตและกลุ่มโรงเรียนมาเกี่ยวข้องด้วย ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กปริมาณงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านงานบุคลากรทะเบียนและสถิติโรงเรียน ทุกขนาดมีปริมาณงานในระดับมากและใช้เวลาในการปฏิบัติมากในเรื่องการจัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและลูกจ้างประจำ และการเลื่อนขั้นเงินเดือนปีละ 2 ครั้ง ด้านงานพัสดุโรงเรียนขนาดใหญ่มีปริมาณงานในระดับมากเนื่องจากมีจำนวนบุคลากรมาก ความต้องการเอกสารในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาการเรียนการสอนจึงมีปริมาณมาก รวมทั้งงานสหวิทยาเขตและงานกลุ่มโรงเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กเจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีวุฒิโดยตรงและไม่มีความรู้เรื่องระเบียบต่างๆ ทั้งมีคาบสอนมากทำให้งานล่าช้าไม่เป็นปัจจุบันทำให้ปริมาณงานมีมากขึ้น

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

2.1 สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการจากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมปัญหาการไม่สามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานธุรการบุคลากรที่รับผิดชอบงานขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ งบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารงาน งานธุรการโรงเรียนมีปริมาณมากกว่าจำนวนผู้รับผิดชอบแต่ละงาน งานไม่เสร็จตามกำหนด การวางแผนและการจัดระบบบริหารงานธุรการยังไม่สามารถจัดให้มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการปฏิบัติงาน บรรยากาศในห้องธุรการไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ขาดวัสดุ-อุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัยมาช่วยสนับสนุนการ

ปฏิบัติงาน เมื่อแยกงานเป็นรายด้าน ด้านงานสารบรรณ โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหา มากที่สุด คือ การจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ระบบ การจัดเก็บหนังสือไม่ตีพอ ฝ่าย/หมวด/งานไม่ส่งหนังสือราชการย้อนกลับตามกำหนด เจ้าหน้าที่สารบรรณขาดความละเอียดรอบคอบในการทำงาน โรงเรียนขนาดกลางและ ขนาดเล็กมีปัญหาเจ้าหน้าที่งานสารบรรณขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบและแนว ปฏิบัติงาน การรับ-ส่งหนังสือราชการ การทำลายหนังสือตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 ขาดคู่มือปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่ขาดความ รอบคอบ ด้านการเงินการบัญชี โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาไม่สามารถเก็บรักษาเงินได้ ตามระเบียบที่กำหนด การใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กมีปัญหา มากที่สุด คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการปฏิบัติงานการเงินการ บัญชีโดยตรง ผู้ปฏิบัติงานจัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน การจัดเก็บเอกสารหลักฐานการเงิน ไม่เป็นระเบียบ การใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ ด้านงานบุคลากรทะเบียน และสถิติ ที่พบเป็นปัญหาในระดับมากในโรงเรียนขนาดใหญ่และเป็นปัญหา มากที่สุดในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก คือ การจัดทำทะเบียนต่างๆของโรงเรียนไม่ถูกต้องและ เป็นปัจจุบัน ไม่สามารถจัดทำข้อมูลสถิติเกี่ยวกับงานทะเบียนได้ครบทุกงานและไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ด้านงานพัสดุ โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหา มากที่สุดคือ ไม่สามารถ จัดทำบัญชีวัสดุ-ครุภัณฑ์ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีวุฒิและความรู้ด้านพัสดุโดยตรง โรงเรียนต้องมอบหมาย ให้ครูผู้สอนมาทำหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุและมีคาบสอนมาก ไม่มีเวลาศึกษาศึกษาระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับพัสดุ ขาดเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานพัสดุ ไม่มีสถานที่เก็บพัสดุ การเบิกจ่ายของโรงเรียนไม่เป็นระบบรัดกุม การจัดซื้อ-จัดจ้างล่าช้า ไม่คล่องตัวมีขั้นตอนซับซ้อน

2.2 สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการแยกเป็นราย ด้าน พบว่า ในด้านงานสารบรรณ โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหา มากที่สุด คือ การกำหนด สายงานธุรการไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง หน่วยงานภายนอกส่งหนังสือราชการ ล่าช้าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการทันตามกำหนด ผู้ที่เกี่ยวข้องเมื่อได้รับหนังสือเพื่อ ดำเนินการตามที่ผู้บริหารสั่งการมักทำหยาบและล่าช้า จำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงาน สารบรรณไม่เพียงพอ ต้องการเจ้าหน้าที่ที่มีวุฒิด้านงานสารบรรณและมีความสามารถ โดยเฉพาะวัสดุ-อุปกรณ์ เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ และบรรยากาศห้อง ธุรการไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน ด้านการเงินการบัญชี ที่พบว่าเป็นปัญหา มากที่สุด ของโรงเรียนทุกขนาด คือ เจ้าหน้าที่การเงินการบัญชีไม่มีโอกาสอบรม ศึกษาดูงานอย่าง

สม่ำเสมอ ผู้ยืมเงินราชการสำรองจ่ายไม่ล้างหนี้ตามกำหนด บุคลากรมีน้อยไม่เหมาะสมกับงาน เจ้าหน้าที่การเงินมีคาบสอนทำให้งานล่าช้า บุคลากรในโรงเรียนไม่เข้าใจลักษณะงาน และระบบบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ด้านงานบุคลากรทะเบียนและสถิติ และงานพัสดุพบว่าที่เป็นปัญหา มากที่สุดในโรงเรียนทุกขนาด คือ ข้อมูลต่างๆ ไม่เป็นปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนไม่เข้าใจลักษณะงาน เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอและมีคาบสอน ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน การจัดเก็บข้อมูลในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กไม่เป็นระบบและไม่มีมาตรฐาน เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ในการจัดเก็บข้อมูล

3. กรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมสำหรับงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน จากการศึกษาพบว่าในภาพรวมโรงเรียนขนาดใหญ่ควรมีอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 12-16 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม 11-16 คน และโรงเรียนขนาดเล็กควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม 6-10 คน เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านงานสารบรรณโรงเรียนขนาดใหญ่ควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม 3 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 2-3 คน และโรงเรียนขนาดเล็กควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม 1-2 คน ด้านงานการเงินการบัญชี โรงเรียนขนาดใหญ่ควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 4-5 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 3-5 คน และโรงเรียนขนาดเล็กควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 2-3 คน ด้านงานบุคลากรทะเบียนและสถิติ โรงเรียนขนาดใหญ่ควรมี 2-3 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมี 2-3 คน และโรงเรียนขนาดเล็กควรมี 1-2 คน ด้านงานพัสดุ โรงเรียนขนาดใหญ่ควรมี 4-6 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมี 3-5 คน โรงเรียนขนาดเล็กควรมี 2-3 คน

4. ความพึงพอใจของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จากการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูอาจารย์ในโรงเรียนซึ่งเป็นผู้รับบริการ พบว่า ในภาพรวมโรงเรียนทุกขนาดมีระดับความพึงพอใจต่องานธุรการในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานสารบรรณ ครูอาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพึงพอใจในการจัดเก็บหนังสือราชการ ซึ่งมีความสะดวกรวดเร็วในการค้นหาและการนำมาใช้มากที่สุด ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจในความมีมนุษยสัมพันธ์ดีในการให้บริการมากที่สุด ด้านงานการเงินการบัญชี โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพึงพอใจในความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินมากที่สุด โรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจการจัดเก็บเอกสารหลักฐานการเงินและความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานของ

เจ้าหน้าที่การเงินมากที่สุด ในด้านงานบุคลากรทะเบียนและสถิติ โรงเรียนทุกขนาดครูอาจารย์มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนไม่เข้าใจลักษณะงานบุคลากรทะเบียนและสถิติ ส่วนด้านงานพัสดุ พบว่า ครูอาจารย์ในโรงเรียนทุกขนาดมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้รับบริการไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และผู้รับบริการขาดความรู้ความเข้าใจในงานพัสดุ เจ้าหน้าที่มีน้อย สถานที่คับแคบไม่เป็นสัดส่วน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการนำนโยบายไปปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหาร การวางแผน และการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
2. ควรมีการพัฒนา นิเทศและติดตามผลอย่างเป็นระบบ ชัดเจน โดยมีการรายงานผลการปฏิบัติงานทุกๆ 1 ภาคเรียน
3. สถานศึกษาในเขตพื้นที่สหวิทยาเขตเดียวกัน หรือจังหวัดเดียวกันควรมีการร่วมมือกันจัดอบรมเสริมความรู้หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนาบุคลากร
4. ควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการด้วยวิธีการเชิงระบบและดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร ควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานธุรการทุกงานที่แจ้งขั้นตอนอย่างละเอียด ชัดเจนและให้ปฏิบัติตามระยะเวลาของแต่ละขั้นตอนที่กำหนดไว้
2. ผู้บริหารควรมีการนิเทศงานให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านต่างๆ เป็นรายบุคคล เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานดีขึ้น
3. ควรมีการจัดอบรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน และเพื่อพัฒนางานธุรการและโอกาสในความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
4. ควรมีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ระเบียบขั้นตอนไม่ควรมากซับซ้อนจนเกินไป
5. ควรจัดกรอบอัตรากำลังให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ซึ่งจะเป็กรูปแบบการบริหารงานธุรการที่มีประสิทธิภาพและแก้ไขสภาพปัญหาการบริหารงาน การปฏิบัติงานและสร้างความเข้าใจในลักษณะงานแก่ผู้มารับบริการจากงานธุรการ

ชื่อเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน เขตการศึกษา 12

ผู้วิจัย ทูลธรรม วรรณคำ

ผู้วิจัยร่วม สมบูรณ์ อรุณพงษ์, สมปอง รักษาธรรม และกอบกุล นาคพิทักษ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจากคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2543

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30,175 คน และชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นเขตบริการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 30,175 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejeic and Morgan, 1970) ทำการแบ่งชั้นสถานศึกษาอำเภอเมืองของทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 12 แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูจำนวน 381 คน ส่วนชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นเขตบริการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมีสถานภาพเป็นกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 381 คน รวมทั้งสิ้นเป็น 762 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน 6 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมด้านบุคลากร การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมด้านกิจการนักเรียน และการมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานการจัดเก็บข้อมูลกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการ เพื่อขอความช่วยเหลือจากนักวิชาการศึกษาของอำเภอ ในเขตการศึกษา 12 จัดเก็บรวบรวมข้อมูลให้ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งผู้วิจัยได้ไปจัดเก็บด้วยตนเอง จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 762 ฉบับ ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 694 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.07 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 9.01 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ตามความคิดเห็นของครูและชุมชน ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมากทุกข้อทุกด้าน โดยเฉพาะด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ด้านกิจการนักเรียน และด้านวิชาการ ตามลำดับ ส่วนแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น ควรเป็นการบริหารและพัฒนาโดยการบูรณาการและให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และชุมชน ตามองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหกด้าน ที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การมีส่วนร่วมด้านกิจการนักเรียน การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ และการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร ตามลำดับ รวมทั้งสถานศึกษาจะต้องเกื้อกูลและพัฒนาชุมชนด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาควรให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาความร่วมมือกับชุมชนให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น
2. สถานศึกษาควรมีรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในรอบปีแก่ชุมชน หรือสาธารณชน เพื่อจะได้ทราบปัญหาอุปสรรคหรือทิศทางการทำงานของสถานศึกษาที่ชัดเจน
3. การจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการศึกษาที่สถานศึกษาเห็นความสำคัญที่ต้องดำเนินการ ควรเป็นข้อตกลงหรือเป็นผลจากการปรึกษาหารือของสถานศึกษา กับชุมชน เพราะจะได้ทั้งงานและน้ำใจของผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกัน

ชื่อเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนสีขาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัย สมจิต แก้วแสงขวัญ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ. 2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ
ศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทหรือสภาพแวดล้อม ความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต รวมทั้งทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนสีขา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขา ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง และระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงประเมินโครงการ โดยประยุกต์รูปแบบจำลองซิป (CIPP Model) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มละ 1 คน รวมโรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 174 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

(Simple Random Sampling) และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ได้มาจากโรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียนๆ ละ 6 คน คือ ตัวแทนกลุ่มละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 36 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมี 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยและแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2541 มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบเครื่องมือด้วยวิธีการ IOC โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน

การรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ นักเรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนผู้นำชุมชน และผู้แทนผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 174 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง โรงเรียนละ 6 คน จำนวน 6 โรงเรียน รวมผู้รับการสัมภาษณ์ 36 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์เพื่อประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และ One way ANOVA โดยการเปรียบเทียบภายหลังหาความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffe' s test) และการวิเคราะห์ความเรียงจากแบบสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานโครงการฯ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความพร้อมของปัจจัย-เบื้องต้น อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน สำหรับการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดกลุ่ม พบว่า ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ด้านความรู้ความเข้าใจโครงการโรงเรียนสีขาวระหว่างครูผู้รับผิดชอบโครงการกับผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น และระหว่างนักเรียนกับผู้นำภูมิปัญญา

ท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในภาพรวม ระหว่างนักเรียน กับผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการประเมินโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการดำเนินโครงการ ดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณ สื่อ เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ ควรให้ความสำคัญและให้การสนับสนุน การจัดสรรในการดำเนินงานโครงการอย่างเพียงพอ และกระจายให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ สำหรับงบประมาณบางส่วนโรงเรียนควรต้องรณรงค์หาเพิ่มเติมจากชุมชน

2. โรงเรียนควรมีนโยบายในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวอย่างชัดเจน ทั้ง 4 ส่วน คือ ส่วนของการป้องกันแก้ปัญหาเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาท โดยเฉพาะการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้อง นั่นคือ 4 ประสาน 2 คำ ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชนและผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะ 2 คำ คือ ผู้นำชุมชนและผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังมีบทบาทในการมีส่วนร่วม-ร่วมการดำเนินโครงการไม่มากนัก

3. โรงเรียนควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างทั่วถึงทุกคนในห้องเรียน โดยเริ่มตั้งแต่การแบ่งนักเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาดูแลคนละประมาณ 20 คน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ

4. หน่วยงานทางการศึกษา ควรนำข้อค้นพบต่างๆ จากงานวิจัย การประเมินโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม ไปใช้ประโยชน์ในการจัดประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนันและการทะเลาะวิวาท โดยเฉพาะข้อคิดเห็นต่างๆ จาก การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องโครงการจะเป็นประโยชน์อย่างมากกับโรงเรียนต่างๆ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรม

5. เพื่อให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายในการที่จะให้โรงเรียนปลอดจากสารเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาทอย่างถาวร ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการกำกับ ติดตาม นิเทศ และรายงานผลการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

6. โรงเรียนควรมีการประสานงานการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน หน่วยงานเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการดูแล ส่งเสริม ส่งต่อ การบำบัด รักษา ฟื้นฟูสภาพจิตใจ และแก้ปัญหานักเรียน เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล หรือ สถานที่อื่นๆ ในการร่วมแก้ปัญหานักเรียนติดสารเสพติดมากกว่าการไล่เด็กออกซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้กับสังคม

7. โครงการโรงเรียนสีขาวเป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์ในการป้องกัน แก้ปัญหา ยาเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาทในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นการดึงชุมชน ผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผน ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวต่อไป

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมุกดาหาร

ผู้วิจัย บุญส่ง บุญทศ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดมุกดาหาร
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดมุกดาหาร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดมุกดาหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 42 ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 210 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีหลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 0, 1 ส่วนที่ 3 เป็นความเห็นของคณะกรรมการที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีลักษณะลักษณะประเมินคำตอบ พิจารณา 4 ระดับ ส่วนที่ 4 เป็นระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบประเมินคำตอบ พิจารณา 3 ระดับ ส่วนที่ 5 เป็นปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลองใช้ (Try out) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ((- Coefficient) ของ Cronbach ปรากฏว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในแต่ละส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8683 ส่วนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8938 ส่วนที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8901

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และ F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สำเร็จการศึกษาสูงสุด ป.4-ป.6 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้สุทธิต่อปี 1-5,000 บาท อาศัยอยู่ในชุมชน 26-40 ปี ประชากรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มสหกรณ์ กรรมการโรงเรียน สมาชิก อพป. กรรมการวัด เป็นต้น มีการรับรู้ข่าวสารการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจากสื่อของทางราชการ เช่น การอบรมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ป้ายประกาศ กรรมการศูนย์การเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ เป็นต้น

2. ประชากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ประชากรมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในภาพชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

4. ประชากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ร่วมกำหนดปัญหาของชุมชน ร่วมสำรวจข้อมูล ร่วมวางแผนการดำเนินงานและร่วมดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ เพศ รายได้ และการได้รับข่าวสาร

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า กรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในบางประเด็นผิด เช่น กรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีจำนวนไม่เกิน 5 คน จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนและบทบาทของคนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนและกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง บุคลากรที่เหมาะสมในชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อำเภोजึงควรรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น การประชุม

2. จากการศึกษาพบว่า กรรมการมีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วยต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในบางประเด็น เช่น งบประมาณในการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมาจากงบประมาณของชุมชนเอง รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรเป็นองค์การอิสระชุมชนคิดและจัดเอง และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ชุมชนควรเป็นเจ้าของ เป็นผู้บริหาร ควบคุม ดูแลกิจกรรมด้วยตนเอง อำเภोजึงควรประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและมีความคิดเห็นที่ดีต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3. จากการศึกษาพบว่า กรรมการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลน้อยมาก อำเภोजึงควรรณรงค์เพื่อให้คณะกรรมการได้ตระหนักถึงความสำคัญการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการจัดประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4. จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในบางประเด็นน้อยมาก รวบรวมได้ดังนี้

ก. สำรวจความต้องการในการจัดการศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

ข. ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมอำเภอ

ค. ร่วมกำหนดและวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ง. ร่วมกันประสานงานแสวงหาเงินทุนและทรัพยากรต่างๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

จ. ร่วมสรุปรายงานผลการนิเทศให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอำเภोजึงควรจัดการนิเทศคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานในด้านที่ยังมีการดำเนินงานน้อยดังกล่าว

5. อำเภोजึงควรส่งเสริมคณะกรรมการที่เป็นคนในท้องถิ่น เพราะการศึกษาพบว่า ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

6. อำเภोजึงควรจัดการประชุมสัมมนากรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็นในการหารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงาน

ชื่อเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อการปฏิบัติงาน
งานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11

ผู้วิจัย สมใจ กอปรสิริพัฒน์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อการปฏิบัติงาน
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อการปฏิบัติ
งานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน
ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติ
งานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ระหว่างจังหวัด
นครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 11 ประจำปีการศึกษา 2542 ในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัด
บุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 13,144 คน กำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างตามตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด.
2535 : 39-40) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน
คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อ
การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 แบ่งเป็น 4
ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำองค์การ และด้านการควบคุม
และติดตามผลการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยการหาสหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson Simple Item-total Correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.86 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นฉบับเท่ากับ 0.98

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

1. ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีรายข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ร่างแผนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลหรือการวิจัย มีการสื่อความหมายหลายทางระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลในหน่วยงาน มีการยืดหยุ่นในการทำงาน รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา และประเมินผลในการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์ด้วยความเที่ยงตรง

2. ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม และรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจต่อความพึงพอใจของครูในการปฏิบัติงาน ให้ครอบคลุมปัจจัยในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ การควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อไป

2. ผู้บริหารควรตระหนักในคุณสมบัติของผู้นำ หรือผู้บริหารโรงเรียน การพัฒนาความรู้และทักษะด้านการบริหารอย่างต่อเนื่อง

3. ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดปัจจัยการบริหารงานในโรงเรียนอย่างทั่วถึง

4. ผู้บริหารควรพิจารณาและตรวจสอบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การบริหารงานโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

5. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้งาน เช่น คอมพิวเตอร์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ในเขตการศึกษาอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อผู้บริหาร

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น วุฒิการศึกษาของครู ครูที่มีระดับต่างกัน ครูที่มีผลงานทางวิชาการ และครูไม่มีผลงานทางวิชาการ เป็นต้น

3. ควรศึกษาคุณลักษณะและอื่นๆ ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นผู้นำในการพัฒนาการศึกษา หรือคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เป็นต้น

4. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูที่มีต่อผู้บริหาร ที่เจาะจงเฉพาะเรื่อง เช่น การพิจารณาความดีความชอบ การส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการของครู การพัฒนาครูสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นต้น

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัย สมชาย กิจคาม

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน โดยภาพรวมและแต่ละขั้นตอน

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน ตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัด

กรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและแต่ละขั้นตอน จำแนกตามสถานภาพ
ประสบการณ์ การดำรงตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/
งานของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 528 คน จำแนก
เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 134 คน หัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน จำนวน 394 คน
การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random) ได้กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน จำนวน 169 คน
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 226 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 2
ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพ ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของ
สถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการ
วางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้ง
5 ขั้นตอน คือ การเตรียมการวางแผน การจัดทำแผน การปฏิบัติการตามแผน การ
ติดตามและประเมินผล การปรับแผนหรือการจัดทำแผนใหม่ มีลักษณะเป็นแบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถามไป
ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Face Validity) จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน
12 ท่าน และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ต่อจากนั้นได้
นำเครื่องมือ ไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาให้กับกลุ่ม
ตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่ศึกษาวิจัย จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .98

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการ
ตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ถึงผู้อำนวยการสามัญ
ศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อออกหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทุกโรงเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัย
ได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และด้วยตนเอง จำนวน 226 ฉบับ ได้รับคืนมา 226
ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows
ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent Sample t-test
วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด /งาน จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวม ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน โดยในขั้นจัดทำแผน และขั้นการปรับแผน หรือจัดทำแผนใหม่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ขั้นการติดตามประเมินผล ขั้นการเตรียมการวางแผน และขั้นการปฏิบัติตามแผนซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนและพบว่าขั้นการเตรียมการวางแผนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อการจัดเตรียมทรัพยากรมาใช้ให้สอดคล้องกับความจำเป็นของสถานศึกษา มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ขั้นการจัดทำแผนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อการจัดสรรงบประมาณให้แก่งาน/โครงการตามแผนพัฒนาการศึกษา มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ขั้นการปฏิบัติตามแผน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อความสะดวกรวดเร็ว ในการเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินงาน/โครงการ มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ขั้นการติดตามและประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ และใช้ในการวางแผนปีถัดไป มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ขั้นการปรับแผนและจัดทำแผนใหม่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อการรวบรวมข้อมูล ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน จำแนกตามสภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา มีปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีข้อเสนอแนะการนำไปใช้ดังนี้

ระดับสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

1. ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้และแนวปฏิบัติแก่บุคลากรในสถานศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำแผน โดยเฉพาะการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (PBB) เพื่อสร้างความเข้าใจที่

ชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาต่อไป

2. ควรมีการชี้แจง ทำความเข้าใจ และประสานงานกับสถานศึกษาในสังกัด ในด้านการประสานแผนของหน่วยงานระดับจังหวัด เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้าใจในการปฏิบัติ ตามนโยบาย และยุทธศาสตร์ของกรมสามัญศึกษาต่อไป

ระดับสถานศึกษา

1. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้รับความรู้ความเข้าใจ ในด้านกระบวนการวางแผน เพราะการวางแผนเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้งานทุก งานประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็งานจัดการเรียนการสอน หรืองานบริหารจัดการของสถานศึกษา

2. ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และกระจายอำนาจ ในการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา จะทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เข้าใจ กระบวนการทำงานทุกขั้นตอน ทำให้เกิดความตระหนักในการปฏิบัติงานตามนโยบายได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการรวบรวมข้อมูล ปัญหา อุปสรรคใน การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เพื่อสามารถนำมาใช้ในการวาง แผนปีต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรหลักในด้านการวางแผนได้มีประสบ การณ์ในด้านการประเมินโครงการเพื่อนำมาใช้ในการติดตามประเมินผล และนำผลที่ได้ ไปใช้ในการปรับแผนและจัดทำแผนใหม่ หรือใช้ในการวางแผนใหม่ในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพในการนำแผนพัฒนาการศึกษา ของสถานศึกษา ไปปฏิบัติในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการวิจัยเชิงพัฒนา เพื่อให้ได้รูปแบบของการวางแผนพัฒนาการศึกษาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาในกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัย ถวัลย์ หงษ์ไทย

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเอง ไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนต่างกัน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเอง ไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2545 จากจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 723 โรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 723 คน และครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 2,319 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตามระดับชั้นแบบเป็นสัดส่วน (Proportional stratified sampling) ใช้วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ (Strata) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 254 คน และครูผู้สอนที่อยู่โรงเรียนเดียวกันกับผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 3 คน เป็นครูวิชาการโรงเรียน 1 คน เป็นครูผู้สอน 2 คน จำนวนทั้งสิ้น 762 คน ครู

วิชาการได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอนได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ Cronbachs ดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว ด้านทักษะและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว ด้านทักษะและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ และแจกแบบสอบถามโดยนำหนังสือที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิก่อนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกแห่งด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้หัวหน้าการประถมศึกษาแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับมาไว้ที่หัวหน้าการประถมศึกษาทุกอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ตามทัศนะของครูผู้สอน 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว ด้านทักษะและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประสบการณ์และผลสำเร็จ

ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 10 ปี หรือน้อยกว่า มีสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

4. ความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมทุกด้าน ผู้บริหารมีความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ อยู่ในระดับมาก ประเด็นที่ผู้บริหารมีความต้องการพัฒนามากที่สุดมี 6 ประเด็น ได้แก่ 1) เรื่องความรับผิดชอบต่อการพัฒนาโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2) เรื่องการสร้าง การสื่อสาร และการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ 3) เรื่องการวางแผนงาน แผนกลยุทธ์ การกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) เรื่องการสร้างภาวะผู้นำ 5) เรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 6) เรื่องการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหารงาน

5. ผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
ข้อเสนอแนะ

ด้านสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

1. ในการสรรหาผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดคุณสมบัติด้านวุฒิทางการศึกษาอย่างต่ำ ควรมีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา แผน ก เพื่อเป็นการประกันคุณภาพ ในด้านกระบวนการบริหารและจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยผู้บริหารเป็นผู้กำหนดการพัฒนาด้วยตนเอง รัฐควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายทั้งหมด

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจศึกษาค้นคว้า โดยการนำเสนอผลงานทางวิชาการ การเขียนตำรา และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารงาน ตลอดจนศึกษางานวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะทำให้การพัฒนาโรงเรียนเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องมีคุณภาพ จนเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4. รัฐควรเร่งรัดพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีวุฒิปริญญาโท แผน ก สาขาบริหาร การศึกษา โดยกำหนดช่วงเวลาให้ผู้บริหารได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เพื่อเป็น มาตรการบังคับให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาตนเอง

ด้านความต้องการพัฒนาตนเอง

1. ควรให้การสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนาตนเอง ตามความ ต้องการ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนางาน และความก้าวหน้าในสายงานของผู้บริหารด้วย

2. ในการพัฒนาผู้บริหารควรพัฒนา ใน 6 ประเด็น คือ 1) เรื่องความรั บผิดชอบต่อการพัฒนาโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2) เรื่องการสร้าง การสื่อ และการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ 3) เรื่องการวางแผนงาน แผนกลยุทธ์ การกำกับติด ตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) เรื่องการสร้างภาวะผู้นำ 5) เรื่องการบริหารจัด การที่มีประสิทธิภาพ 6) เรื่องการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหารงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพในเขตพื้นที่ จังหวัดอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ โดยการสัมภาษณ์ เจาะลึกข้อมูลโดยตรงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. ควรมีการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหารเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

ชื่อเรื่อง การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัย ศิลปากร

ผู้วิจัย พิศมร วิญญกุล

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

เพื่อทราบผลสรุปการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ของภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2540 จำนวน 187 เรื่อง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมดมาวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจรายการของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งใช้สำหรับสรุปรายงานวิจัยในด้านข้อมูลพื้นฐาน เนื้อหาของการวิจัย และข้อมูลการวิเคราะห์ต่างๆ หลังจากนั้นนำแบบสำรวจรายการเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (construct validity) นำแบบสำรวจรายการมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วจึงนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้จำแนกรายละเอียดข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) วิทยานิพนธ์เป็นรายเล่ม แล้วสังเคราะห์ข้อมูล (synthesis) เข้าด้วยกัน เพื่อนำเสนอเป็นผลการวิจัยสรุปผลการวิจัย

1. วิทยานิพนธ์ทั้งหมดเมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการวิจัยประยุกต์ และเมื่อจำแนกตามลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้มากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นสถิติเพื่อการพรรณนา การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) เป็นสถิติเพื่อการทดสอบ และสหสัมพันธ์เป็นสถิติเพื่อการอธิบายความสัมพันธ์

2. เมื่อพิจารณาตามกรอบการวิจัยของบอยัน (Boyon 1998 : Vii-viii) พบว่ามีการทำวิทยานิพนธ์ด้านผู้บริหารมากที่สุด รองลงมาคือ องค์กร นโยบายและการเมือง เศรษฐศาสตร์และการคลังตามลำดับ โดยมีวิทยานิพนธ์ด้านหัวข้อพิเศษน้อยที่สุด ทั้งนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ภูมิหลังและลักษณะทั่วไปของวิทยานิพนธ์

จำนวนวิทยานิพนธ์		ภูมิหลังนักวิจัย		ประเด็นในการวิจัย		ระดับการศึกษา/หน่วยงานที่ศึกษา		กรอบแนวคิด	
ปี	N (%)	เพศ	N (%)	ประเด็น	N (%)	หน่วยงาน	N (%)	แนวคิด	N (%)
2527	5 (2.7)	ชาย	128 (68.5)	ผู้บริหาร	91 (48.7)	1. กระทรวงศึกษาธิการ	-	สร้างตนเอง	10 (5.3)
2528	8 (4.3)	หญิง	59(31.5)	องค์การ	84 (44.9)	- สำนักงานปลัดกระทรวง	1 (.5)	ปรับปรุงและพัฒนา	172 (92.0)
2529	10 (5.4)			นโยบาย	9 (4.8)	- สนง. พัฒนาการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม	1 (.5)	นำมาใช้ทั้งหมด	5 (2.7)
2530	9 (4.8)			เศรษฐศาสตร์	2 (1.1)	- สนง. ศึกษาธิการจังหวัด	7 (3.8)		
2531	15 (8.0)			หัวข้อพิเศษ	1 (0.5)	- สนง. ศึกษาธิการอำเภอ	10 (5.4)		
2532	23 (12.3)					- กรมสามัญศึกษา			
2533	18 (9.6)					- สศจ.	1 (.5)		
2534	18 (9.6)					- ร.ร.มัธยมศึกษา	70 (37.8)		
2535	13 (7.0)					- สปช.	71 (38.1)		
2536	18 (9.6)					- สช.	7 (3.7)		
2537	8 (4.3)					- กรมพลศึกษา	-		
2538	20 (10.6)					- วิทยาลัยพลศึกษา	1 (.5)		
2539	10 (5.4)					- กรมอาชีวศึกษา	-		
2540	12 (6.4)					- วิทยาลัยเทคนิค	6 (3.3)		
						- สถาบันราชภัฏ	2 (1.1)		
						2. กระทรวงมหาดไทย	-		
						- เทศบาล	1 (.5)		
						- กทม.	7 (3.7)		
						3. ทบวงมหาวิทยาลัย	-		
						- มหาวิทยาลัยศิลปากร	1 (.5)		
						- มหาวิทยาลัยมหิดล	1 (.5)		
รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เครื่องมือที่ใช้		ลักษณะทั่วไปของงานวิจัย		ทุนสนับสนุน		ประเภทสถิติ	
รูปแบบ	N (%)	ประเภท	N (%)	-	N (%)		N (%)
1. แบบทดสอบ	6 (3.2)	1. การวิจัยเชิงปริมาณ		1. ได้รับทุน		- ใช้ค่าสถิติ	170 (90.9)
2. แบบสอบถาม	144 (77.0)	- เชิงประวัติศาสตร์	1 (0.5)	- ทุนจากรัฐบาล	10 (5.4)	- ใช้ค่าพารามิเตอร์	16 (8.6)
3. แบบสังเกต	8 (4.3)	- เชิงบรรยาย	181 (96.8)	- ทุนจากเอกชน	6 (3.2)	- ไม่ใช้ค่าสถิติ	1 (0.5)
4. แบบสัมภาษณ์	9 (4.8)	- เชิงทดลอง	5 (2.7)	2. ไม่ได้รับทุน	171 (91.4)		
5. ผู้วิจัยวิเคราะห์เอกสาร	1 (.5)	2. การวิจัยเชิงคุณภาพ					
6. ใช้ค่า 1 และ 2	2 (1.1)						
7. ใช้ค่า 1 และ 3	-						
8. ใช้ค่า 2 และ 3	6 (3.2)						
9. ใช้ค่า 2 และ 4	10 (5.4)						
รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)

ตารางที่ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล					
สถิติที่ใช้อธิบายโครงสร้างข้อมูล	N (%)	สถิติทดสอบเพื่อการเปรียบเทียบ	N (%)	สถิติทดสอบเพื่อศึกษาความสัมพันธ์	N (%)
1. ความถี่	11 (6.8)	1. t-test	32 (30.5)	1. สหสัมพันธ์	37 (31.6)
2. ค่าเฉลี่ย	17 (10.5)	2. F-test	26 (24.8)	2. การทดสอบ	60 (51.3)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	32 (19.7)	3. Z-test	15 (14.3)	3. ไคสแควร์	6 (5.1)
4. ใช้ค่า 1 และ 2	-	4. U-test	13 (12.4)	4. ใช้ค่า 1 และ 2	14 (12.0)
5. ใช้ค่า 1, 2 และ 3	102 (63.0)	5. M-test	3 (2.8)		
		6. ใช้ค่า 1 และ 2	16 (15.2)		
		7. ใช้ค่า 3 และ 4	-		

ตารางที่ 3 แสดงปริมาณงานวิจัยจำแนกตามหน่วยงานหรือสังกัด

	กระทรวงศึกษาธิการ												มหาดไทย		ทบวงมหาวิทยาลัย		รวม	
	สพ.ศธ.				สศ.		สพช.			สช.	พศ.	อศ.	รภ.	เทศบาล	กทม.	มศก.		มม.
	สพ.ศธ.	ศศว.	ศศจ.	ศคอ.	ร.ร.	สศจ.	สพช.	สพจ.	สพอ.	ร.ร.	วพ.	วท.	รภ.	ร.ร.	ร.ร.	มศก.		มม.
2.3 การบูรณาการ																		
2.3.1 ความพึงพอใจ			1		1			1								1		4
2.3.2 บรรยากาศ				1	4		2		2			1						10
2.3.3 การสื่อสาร					2										1			3
2.3.4 ความขัดแย้ง					2	1	1	1										5
2.4 การริ่ษาแบบแผน																		
2.4.1 แรงจูงใจ							1	1				1						3
3. นโยบายและการเมือง																		
3.1 นโยบายระดับชาติ																		
3.2 นโยบายการบริหาร			2		3		1	3										9
3.3 นโยบายเฉพาะกิจ																		
4. เศรษฐศาสตร์และการคลัง					1					1								2
5. หัวข้อพิเศษ																		
5.1 กฎหมายการศึกษา					1													1
5.2 ความเสมอภาคทางการศึกษา																		
รวม	1	1	7	10	70	1	28	38	5	7	1	6	2	1	7	1	1	187

ชื่อเรื่อง ความพึงพอใจของคณาจารย์และบุคลากรในการจัดและบริหาร
สถาบันราชภัฏธนบุรี

ผู้วิจัย ทิพวรรณ จันทรสติชัย

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย เป็นงานวิจัยของหน่วยงาน สถาบันราชภัฏธนบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการจัดและการบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรีของคณาจารย์ 4 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ และบุคลากรของสถาบัน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ ในการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรีของคณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากร
3. เพื่อสรุปสังเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทาง ในการปรับปรุงการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรีของคณาจารย์ และบุคลากร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยายและเปรียบเทียบ (Descriptive and Comparative Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์ และบุคลากรที่ปฏิบัติราชการอยู่ในสถาบันราชภัฏธนบุรี ในปี พ.ศ.2545 โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มคณาจารย์ และกลุ่มบุคลากรที่ประกอบด้วยข้าราชการพลเรือน (PC) และลูกจ้างประจำ ดังนี้ คณาจารย์สังกัด 4 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ 34 คน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 61 คน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 45 คน คณะวิทยาการจัดการ 25 คน และบุคลากร 38 คน รวม 203 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาตำรา เอกสาร เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการจัดและบริหาร แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด เป็นคำถามแบบ Check list ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความพึงพอใจในการจัดและบริหารงานของสถาบันราชภัฏธนบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ จำแนกงานบริหารเป็น 8 ด้าน คือ 1) การวางแผนและนโยบาย 2) การผลิตบัณฑิต 3) การสร้างองค์ความรู้ 4) การบริการชุมชนทางวิชาการ 5) การทุนบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม 6) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 7) ความ

เป็นนานาชาติ 8) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรี ทั้ง 8 ด้าน

$$\text{ค่าเชื่อมั่นของเครื่อง โดยใช้สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right]$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 8 ด้าน มีดังนี้

1. การกำหนดนโยบายและการวางแผน ค่าความเชื่อมั่น = 0.8972
2. การผลิตบัณฑิต ค่าความเชื่อมั่น = 0.9266
3. การสร้างองค์ความรู้ ค่าความเชื่อมั่น = 0.9448
4. การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ค่าความเชื่อมั่น = 0.9249
5. การทุนบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ค่าความเชื่อมั่น = 0.9097
6. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ค่าความเชื่อมั่น = 0.9368
7. ความเป็นนานาชาติ ค่าความเชื่อมั่น = 0.9505
8. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ค่าความเชื่อมั่น = 0.9598

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = 0.9773

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บคืนด้วยตนเอง แจกแบบสอบถาม 203 ฉบับ ได้รับคืน 172 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.72

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลสถานสภาพทั่วไปวิเคราะห์หาค่าความถี่ และร้อยละ ข้อมูลระดับความพึงพอใจของคณาจารย์และบุคลากร วิเคราะห์หาค่าความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากรในการจัดและบริหารสถาบัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) ส่วนข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรีวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความพึงพอใจในการจัดและบริหารสถาบันของคณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากรเป็นรายด้าน และรายข้อ พบว่า

1.1 ระดับความพึงพอใจเป็นรายด้าน ทั้ง 8 ด้าน คณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ทั้ง 8 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสร้างองค์ความรู้ การทุนบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม การกำหนดนโยบาย

และการวางแผน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การผลิตบัณฑิต การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริการทางวิชาการแก่ชุมชนและความเป็นนานาชาติ

1.2 ระดับความพึงพอใจเป็นรายชื่อ ทั้ง 8 ด้าน มีดังนี้

การกำหนดนโยบายและการวางแผน ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน รองลงมาคือ มีนโยบายและกลยุทธ์ที่ชัดเจน ใช้เป็นทิศทางการบริหารได้

การผลิตบัณฑิต ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ชัดเจน รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม

การสร้างองค์ความรู้ ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การส่งเสริมให้คณาจารย์ ผลิตตำรา และเอกสารประกอบการสอน รองลงมาคือ การจัดสรรทุนวิจัยได้อย่างเพียงพอ

การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ มีนโยบายและแผนงานด้านบริการวิชาการแก่ชุมชนตามความต้องการของชุมชน รองลงมาคือ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสู่สังคมชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการสนับสนุนคณาจารย์ในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

การทนุบำรุงศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การสนับสนุนและส่งเสริมงานทนุบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม รองลงมาคือ มีนโยบายในการ ทนุบำรุงศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การให้บริการทอสมุท รองลงมาคือ การส่งเสริมการสอนคอมพิวเตอร์ทั้งภาคบังคับและไม่บังคับ

ความเป็นนานาชาติ ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การเข้าสู่เครือข่าย Internet รองลงมาคือ ความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนนักศึกษา/อาจารย์ระหว่างประเทศ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ พันธกิจของสถาบันมีความชัดเจน รองลงมาคือ คณาจารย์มีบทบาทเป็นผู้ร่วมงาน เป็นผู้ศึกษาและผู้ปฏิบัติ

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากรในการจัดและบริหารสถาบัน พบว่า

2.1 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ทั้ง 4 คณะ และบุคลากร ในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน การผลิตบัณฑิต การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทนุบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนการสร้างองค์ความรู้ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ความเป็นนานาชาติ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่า

การสร้างองค์ความรู้ ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ คณะครุศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ และบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการกับบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความเป็นนานาชาติ ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการกับบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ คณะครุศาสตร์กับคณะวิทยาการจัดการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คณาจารย์และบุคลากรเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการจัดและบริหารสถาบัน ดังนี้

3.1 การกำหนดนโยบายและการวางแผน อันดับแรกคือ ควรระดมความคิดเห็นจากบุคลากรทุกฝ่ายในการกำหนดนโยบาย และการวางแผน รองลงมาคือ นโยบายและแผนควรกำหนดให้ชัดเจน และควรมีการวิพากษ์แผนหรือทำประชาพิจารณ์ก่อนนำไปใช้จริง

3.2 การผลิตบัณฑิต อันดับแรกคือ ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพมากกว่าปริมาณ รองลงมาคือ ควรมีระบบการคัดเลือกที่ดี และบัณฑิตของสถาบันต้องทั้งวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย กริยามารยาทไม่เหมาะสม

3.3 การสร้างองค์ความรู้ อันดับแรกคือ คณาจารย์มีปริมาณงานมากเกินไปทั้งการสอนและสนับสนุนการสอน ไม่มีเวลาทำผลงานทางวิชาการ รองลงมาคือ ควรส่งเสริมและให้โอกาสแก่คณาจารย์ทำวิจัย ควรกำหนดให้งานวิจัยเป็นภารกิจของคณาจารย์ด้วยและส่งเสริมให้คณาจารย์และนักศึกษาทำวิจัยร่วมกัน

3.4 การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน อันดับแรกคือ สถาบันจัดกิจกรรมบริการทางวิชาการแก่ชุมชนน้อย ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาบุคลากร รองลงไปคือ ควรกำหนดให้งานบริการทางวิชาการแก่ชุมชนเป็นภารกิจของคณาจารย์และนับเป็นปริมาณงาน และการให้บริการทาง วิชาการชุมชน ควรตรงตามความต้องการของชุมชนด้วย

3.5 การทบทวนบูรณาการและศิลปวัฒนธรรม อันดับแรกคือ สถาบันดำเนินการไม่เป็นรูปธรรม นอกจากพิธีทางศาสนา รองลงมาคือ การดำเนินการทำในกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้ขาดความร่วมมือจากฝ่ายอื่น ๆ ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์

3.6 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อันดับแรกคือ ผู้บริหารควรส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการมีน้อยค่อนข้างเฉื่อย ควรสร้างแรงจูงใจให้คณาจารย์ นักศึกษามีส่วนร่วม

3.7 ความเป็นนานาชาติ อันดับแรกคือ สถาบันควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และได้รับการยอมรับ รองลงมาคือ ควรเร่งรัดพัฒนาสถาบันเพื่อก้าวเข้าสู่ระดับนานาชาติ

3.8 การบริหารแบบมีส่วนร่วม อันดับแรกคือ ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารโดยเปิดเผย โดยระดมความคิดเห็นจากส่วนล่างสู่เบื้องบน รองลงมาคือ ควรรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายทั้งคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา ชุมชนและผู้ปกครองเพื่อนำไปพัฒนาสถาบันให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เพื่อความโปร่งใส ทุกฝ่ายมีความสุข และสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของสถาบัน

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาวิจัยในอนาคตควรมีการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของคณาจารย์ และบุคลากรในการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ เพื่อนำผลไปพัฒนาสถาบันราชภัฏให้เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สมบูรณ์แบบ

2. ควรมีการวิจัยต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากฐานข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มาก อาจนำไปวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรความพึงพอใจต่อการ จัดและการบริการสถาบันราชภัฏ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) และอาจนำไปวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยด้านบุคลากรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการจัดและการบริหารสถาบันราชภัฏ โดยใช้ปัจจัยด้านภูมิหลังของบุคลากร คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา จำนวนปีที่ทำงาน หน่วยงานที่สังกัดและตำแหน่งงานเป็นตัวแปรต้น และตัวแปรระดับความพึงพอใจทั้งในภาพรวม และรายมิติ 8 มิติเป็นตัวแปรตาม

3. สถาบันควรพัฒนาการจัดการและบริหารสถาบัน เพื่อก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัย โดยพัฒนาการจัดและบริหารดังนี้

3.1 นำหลักการและทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปสู่การปฏิบัติ

3.2 การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตของสถาบันให้มีคุณภาพสูง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ควรส่งเสริมให้คณาจารย์ได้มีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ทั้งในการวิจัย และการเขียนเอกสารทางวิชาการ

3.4 ควรส่งเสริมให้บัณฑิตมีความรู้คู่คุณธรรม

3.5 สถาบันควรพัฒนาไปสู่ความเป็นนานาชาติ

3.6 สถาบันควรพัฒนาให้เป็นศูนย์การศึกษา (education center) ของชุมชนอย่างแท้จริง

4. ควรมีการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้บริหารระดับสูง ของสถาบันราชภัฏ ในด้านการจัดและบริหารสถาบันอุดมศึกษา ก่อนเข้ารับตำแหน่งทางบริหารเช่น คณบดี ผู้อำนวยการศูนย์/สำนัก รองอธิการบดี และอธิการบดี โดยจัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะยาว 3 – 6 เดือน หรือมากกว่า เช่นเดียวกับผู้บริหารขององค์กรอื่น ๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ข้าราชการฝ่ายปกครอง

ชื่อเรื่อง ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาประสิทธิภาพใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
2. เปรียบเทียบประสิทธิภาพใช้คอมพิวเตอร์ ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในงานต่าง ๆ
3. เปรียบเทียบประสิทธิภาพใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร 85 คน แบ่งตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 22 คน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง 23 คน และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับประสิทธิผลการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียน ทั้ง 6 งาน ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนได้ผลสำเร็จปานกลางหรือต่ำ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 4 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนได้ผลสำเร็จสูง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ เพื่อขออนุญาตส่งและเก็บข้อมูลในโรงเรียน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

สรุปผลการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ มีประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์น้อยกว่า 5 ปี และโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 800 คน)

1. ประสิทธิผลการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในงานทั้ง 6 งาน พบว่า มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานมีประสิทธิผลสูงในงานธุรการ งานวิชาการ งานความสัมพันธ์กับชุมชน และงานกิจการนักเรียน มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานมีประสิทธิผลปานกลางในงานบุคลากร และงานอาคารสถานที่

เปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้คอมพิวเตอร์ในงานต่างๆ พบว่า ระดับการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานโรงเรียน ทั้ง 6 งาน ได้ดังนี้

1.1 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารวิชาการ พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานวิชาการ คือ การจัดทำข้อสอบ การประมวลผลงาน การรายงานผล

งานทางด้านวิชาการ การจัดทำปฏิทินและแผนงานปฏิบัติงาน การจัดเก็บข้อมูล ครู นักเรียน ห้องเรียนและอื่นๆ การจัดครูเข้าสอนในห้องเรียน การเตรียมเอกสารทางวิชาการ ตามลำดับ

1.2 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารบุคลากร พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานบุคลากร คือ การจัดทำเอกสารระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายต่างๆ การจัดเก็บข้อมูล จัดทำทะเบียนประวัติของบุคลากร การประมวลผลข้อมูล และรายงานผลการพิจารณาความดีความชอบ การวางแผนและวิเคราะห์งานบุคลากร ตามลำดับ

1.3 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน คือ การจัดเก็บบันทึก ข้อมูล สำมะโนนักเรียน การจัดทำทะเบียนประวัติของนักเรียน การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการรับนักเรียน การจัดทำเอกสารระเบียบข้อบังคับ ข้อปฏิบัติกิจการนักเรียน ตามลำดับ

1.4 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารธุรการ พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานธุรการ การเงิน คือ การจัดเก็บข้อมูล การลงทะเบียน การจัดทำหนังสือราชการ การจัดทำรายงานเกี่ยวกับการเงิน ราชการ การวางแผนและวิเคราะห์งานธุรการ การเงิน ตามลำดับ

1.5 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารอาคารสถานที่ พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ คือ การบันทึกแผนผังแสดงอาคารสถานที่ การจัดทำตารางการใช้อาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ การวางแผนและวิเคราะห์งานอาคารสถานที่ การบันทึกข้อมูล การบำรุงรักษา การซ่อมแซม อาคารสถานที่ ตามลำดับ

1.6 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์กับชุมชน คือ การจัดทำหนังสือติดต่อกับผู้อุปการะกับทางโรงเรียน การบันทึกและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติผลงาน การให้ความร่วมมือของคณะกรรมการโรงเรียน การจัดทำเอกสารต่างๆ งานประชาสัมพันธ์ วารสาร จุลสาร ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาแม้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารยังอยู่ในระดับประสิทธิภาพที่ต่ำ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังใช้คอมพิวเตอร์ในงานพิมพ์เอกสาร การจัดเก็บข้อมูลเป็นส่วนใหญ่

3. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญ เห็นที่ ทำให้โรงเรียนคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานประสบความสำเร็จต่ำและปานกลาง คือ ขาดโปรแกรมที่จำเป็นและเหมาะสมกับการใช้งาน บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์อย่างแท้จริงมาปฏิบัติงาน และขาดงบประมาณในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ และวัสดุ อุปกรณ์ประกอบ ตลอดจนการซ่อมบำรุง

4. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญ เห็นที่ ทำให้โรงเรียนคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานประสบความสำเร็จสูง คือ บุคลากร มีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นอย่างดีมีการเผยแพร่ความรู้ ความชำนาญให้กับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนในการใช้คอมพิวเตอร์ มีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรอย่างพอเพียงที่จะนำไปและเหมาะสมกับงานได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ จากภาคเอกชนและภาครัฐอย่างเพียงพอ มีการป้องกันแก้ไขข้อมูล โดยใช้ password อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า คอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีที่เป็นที่ยอมรับกันในภาคการศึกษาถึงประสิทธิภาพการทำงานของคอมพิวเตอร์ที่สามารถทำงานทั้งในด้านการพิมพ์เอกสาร การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูลเป็นคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ฯลฯ คอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและแม่นยำ ส่งผลให้ได้งานที่ดีและมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ พัฒนาการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

1.1 ควรให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม วัสดุอุปกรณ์ประกอบที่มีคุณภาพและทันสมัย ตลอดจนซ่อมบำรุงให้เพียงพอกับความต้องการ ส่งเสริมให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการติดตั้งระบบ Internet เพื่อประโยชน์ในการติดต่อประสานงานแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูลกับศูนย์สารสนเทศทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

2.1 ควรมีการวางแผนการให้ความรู้ ความเข้าใจกับบุคลากรให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน และบูรณาการการใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติให้มีความรู้ความชำนาญในโปรแกรมที่สูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ควรมีการติดตามการปฏิบัติงาน ประเมินผลของบุคลากรในงานต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติเพื่อให้ทราบถึงปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการทราบถึงปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขร่วมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงประสิทธิผลการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด
2. ควรมีการเปรียบเทียบถึงประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของหลายสังกัด เช่น สปช. เอกชน ฯลฯ

ชื่อเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง

ผู้วิจัย พิเชษฐ์ แจ้ทองศรี

ผู้วิจัยร่วม สุวิทย์ เศรษฐวิชัย , สุภาวดี พรหมมาก และโสภณ ธัญสกุลวงศ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2543

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตรัง ซึ่งปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2543 จำนวน 5,025 คน จากโรงเรียน จำนวน 335 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางอัตราส่วนของเครชชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างขนาด 357 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครู จำนวน 119 คน 2) ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าโรงเรียน จำนวน 119 คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน ผู้นำศาสนา บุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นที่ไม่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 119 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตรัง ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียน 2) ด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน 3) ด้านให้คำปรึกษาและการมีส่วนร่วมในการบริหาร 4) ด้านการรับทราบความก้าวหน้า 5) ด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 6) ด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและอนุกรรมการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ แต่ละข้อกำหนดตัวเลือกไว้ 3 ตัวเลือก ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหาในการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น มีโครงสร้างและคำถามปลายเปิด เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและประธานคณะกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ทั้ง 6 ด้าน

การรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดตรัง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าการศึกษาอำเภอแจ้งโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือโรงเรียนนำแบบสอบถามไปให้คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม โดยคณะผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานด้วยตนเองอีกทางหนึ่ง และจากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 357 ชุด ได้รับคืน 357 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า กรรมการโรงเรียนไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่มีเวลาให้กับโรงเรียน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องแผน ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านต่างๆ ขาดการติดตามผลการดำเนินงานของส่วนที่เกี่ยวข้อง สำหรับข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข ปัญหา โรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมชี้แจงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน ควรแต่งตั้งบุคคลที่มีความสามารถด้านการประสานงาน เพื่อเป็นตัวเชื่อมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรให้มีค่าตอบแทน เกียรติบัตร ชมเชยยกย่องคณะกรรมการโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการอบรมคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจบทบาทหน้าที่ โดยเน้นถึงบทบาทหน้าที่ในแต่ละด้านว่าควรมีการปฏิบัติตนอย่างไร

2. การเลือกคณะกรรมการโรงเรียน ควรมาจากความสมัครใจ และชุมชนมีส่วนร่วม คัดเลือกเสนอให้เป็นตัวแทนของชุมชนเข้าเป็นคณะกรรมการ และมีเวลาอุทิศตนให้กับสังคมได้

3. โรงเรียน ควรมีการประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นระยะ ไม่ควรประชุมบ่อยครั้งเกินไปในภาคเรียน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น วารสาร รายงานสรุป เป็นต้น จะทำให้ชุมชนเข้าใจ สนใจ และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

4. ผู้บริหารระดับอำเภอ ควรจัดกิจกรรมคัดเลือกโรงเรียนที่มีคณะกรรมการโรงเรียนดีเด่น ยกย่องประกาศเกียรติคุณ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการโรงเรียน

ชื่อเรื่อง ปัจจัยทางวัฒนธรรมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

ผู้วิจัย ณรงค์ศักดิ์ ถนอมศรี

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบระดับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนและการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ตามสถานภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมของโรงเรียน และการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน กับกลุ่มครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน
4. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
5. เพื่อทราบปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 จำนวน 126 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 126 คน หัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 126 คน และครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 6,148 คน รวมทั้งสิ้น 6,400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้บริหาร มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนที่พัฒนาจากแบบสอบถามของนงลักษณ์ เรือนทอง แปลจากแบบสอบถามของ แพตเตอร์สัน ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชน

ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของไลเคอร์ท (Likert's rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ t-test และ F-test วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) หรือเรียกว่า rxy วิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบ stepwise multiple regression analysis

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละปัจจัยพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ตามลำดับ ดังนี้ ความไว้วางใจ การตัดสินใจ การมอบอำนาจ การยอมรับ ความมีคุณภาพ ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน การบูรณาการ ความเอื้ออาทร และความหลากหลายของบุคลากร สำหรับระดับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ระดับปานกลาง 5 ด้านตามลำดับดังนี้ การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน การให้บริการชุมชน การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ตามสถานภาพของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชนกับกลุ่มครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน โดยภาพรวม กล่าวคือ อยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม กลุ่มของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน มีระดับสูงกว่ากลุ่มครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน กับกลุ่มครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่กลุ่มของผู้บริหาร

โรงเรียนและหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่ากลุ่มของครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียน กับการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

5. ปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวม ได้แก่ ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน ความมีคุณภาพ และความหลากหลายของบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนในหน่วยงาน หรือองค์การอื่นหรือระดับอื่น ๆ เช่น ระดับอาชีวศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบระดับมัธยมศึกษาว่า เหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ภายในโรงเรียน เช่น งานวิชาการ งานธุรการ เป็นต้น

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนมาใช้ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งอาจจะได้ข้อค้นพบที่เจาะลึกในแต่ละปัจจัย เพื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนได้ถูกต้องชัดเจน และตรวจสอบความเชื่อมั่นได้มากยิ่งขึ้น

ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
ในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์

ผู้วิจัย พรทิพย์ คำชาย

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2543

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยลักษณะการจัดการกับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์

2. เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถจำแนกการเลือกสาขาวิชา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์
วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 1 ของสถาบันราชภัฏราชนครินทร์ ทุกสาขาวิชา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 1,380 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 617 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ สาขาวิชาที่กำลังศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการสนับสนุนของครอบครัว มาตรฐานของสาขาวิชา คณาจารย์ สื่อและนวัตกรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 3 เกี่ยวกับค่านิยมในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามค่านิยมในการทำงานของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์(2531) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 เป็นแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ของเยาวเรศ ไหลอุดม (2541) และ อนงค์ พรหมจักร (2538) มีลักษณะเป็นแบบทดสอบประเภทจัดลำดับความสำคัญ 5 ตัวเลือก

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปจัดที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่สอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนของครอบครัว มาตรฐานของสาขาวิชา คณาจารย์ และสื่อและนวัตกรรม ได้ค่าความเชื่อมั่น .90 และแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่สอบถามวัดค่านิยมในการทำงาน ได้ค่าความเชื่อมั่น .94 แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ 1) บุคลิกภาพการแสดงตัว ได้ค่าความเชื่อมั่น .75 2) บุคลิกภาพความสุภาพอ่อนโยน ได้ค่าความเชื่อมั่น .70 3) บุคลิกภาพความซื่อตรงต่อหน้าที่ ได้ค่าความเชื่อมั่น .78 4) บุคลิกภาพความมั่นคงทางอารมณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่น .65 5) บุคลิกภาพสติปัญญา ได้ค่าความเชื่อมั่น .64

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 9.0 โดยการหาค่าสถิติพื้นฐานและทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านลักษณะการจัดการที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุคูณ (Multiple classification Analysis) และค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1, 2 และ 3

3. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านลักษณะการจัดการที่สามารถจำแนกการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์การจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 4

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 598 คน พบว่า เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาศิลปศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ สาขาวิชาการศึกษา และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ โดยรวมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ของครอบครัว อยู่ในระดับต่ำ มีค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล มีบุคลิกภาพความซื่อตรงต่อหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยด้านคณาจารย์ มาตรฐานของสาขาวิชาอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยด้านสื่อและนวัตกรรม และการสนับสนุนของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ ตามสมมติฐาน พบว่า

1. การเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ กับตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี บุคลิกภาพสติปัญญา และค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม ด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ด้านบริการสังคม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่า Eta สูงที่สุด (.20) ส่วนค่านิยมในการทำงานด้านบริการสังคม มีค่า Eta น้อยที่สุด (.10) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษา กับตัวแปรค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหาร ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านวิถีชีวิต ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านผู้ร่วมงาน ด้านสุนทรีย์ ด้านความมีอิสระ ด้านการทำงานหลายๆ ด้าน ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ด้านงานอาชีพอิสระและบุคลิกภาพการแสดงตัว บุคลิกภาพ ความสุภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพความซื่อตรงต่อหน้าที่ และบุคลิกภาพความมั่นคงทางอารมณ์

2. การเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์ กับตัวแปรอาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว และการสนับสนุนของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์ กับตัวแปรคณาจารย์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษา กับตัวแปรมาตรฐานของสาขาวิชา และสื่อและนวัตกรรม

4. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านลักษณะการจัดการ สามารถจำแนกการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ 2 ฟังก์ชัน โดยในฟังก์ชันที่ 1 พบว่า ตัวแปร คณาจารย์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม และบุคลิกภาพสติปัญญา เป็นตัวแปรที่จำแนกการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ ออกจากสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนในฟังก์ชันที่ 2 พบว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เป็นตัวแปรที่จำแนกการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ ออกจากสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า การเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม ค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ค่านิยมในการทำงานด้านบริการสังคม บุคลิกภาพสติปัญญาและคณาจารย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศที่สุขสบาย งานที่มีเกียรติ และงานที่มีรายได้ แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเจริญงอกงามทางคุณธรรม มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม รู้จักการช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์แก่กันและกัน มีความสามารถและทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2535 ที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ แผนฯ มีจุดเน้นในการพัฒนาบุคคลในหลายๆ ด้าน อันได้แก่ ด้านสติปัญญาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมในเรื่องการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านจิตใจให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้พัฒนาในเรื่องความเจริญงอกงามทางคุณธรรม และด้านสังคมให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูล

ประโยชน์แก่กันและกัน มีความสามารถและทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ดังนั้น ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์อาจส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชาเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาบุคคลให้ค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านผู้ร่วมงาน ด้านสุนทรีย์ และด้านบริการสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของชาติและความต้องการของสังคม

2. ผลจากการวิจัยที่พบว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับคณาจารย์หรือผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้อาจารย์ได้เกิดความคล่องตัวในการพัฒนาความรู้และสร้างผลงานทางวิชาการ เพื่อความมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและจูงใจให้คนมาเรียน **ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป**

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้กับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ นอกเหนือจากสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ ทั้งที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน รวมทั้งควรมีการศึกษาวิจัยกับระดับมัธยมศึกษาด้วย เพื่อจะได้ทราบปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาหรือเลือกอาชีพของนักศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจในการเลือกสาขาวิชาอย่างเหมาะสม

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ผลตอบแทนในการลงทุนของแต่ละสาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสำเร็จในวิชาชีพ เป็นต้น

ชื่อเรื่อง ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย ณัฐพงศ์ แก้วตาปี

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กลุ่ม ชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2543 จำนวน 702 คน โดยแยกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 312 คน ครูผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 390 คน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างตามวิธีวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 404 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกมาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานภาพและเทียบจำนวนประชากรกับตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40) จำแนกเป็นผู้บริหาร 227 คน และครูผู้ปฏิบัติโรงเรียนกับชุมชน 267 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ กลุ่มละ 1 โรงเรียน โรงเรียนละ 3-4 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 2 คน และครูผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนละ 1-2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของลิเคอร์ท์ มีการวัดระดับปัญหา 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทำการปรับปรุง

แก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item-total Correlation) โดยใช้สหสัมพันธ์อย่างง่าย พบว่าอยู่ระหว่าง .51-.84 และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการของครอนบาค พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เทปบันทึกเสียง และสมุดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยจำแนกตามทัศนคติของผู้บริหาร และครูผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ของชุมชนที่แตกต่างกัน นำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดของการวิจัย เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

3. นำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมาย และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยการพรรณาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว-ไทยเยอ มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาวและไทยเยอ มีความคล้ายคลึงกันคือ ด้านการวางแผนงาน ขาดความชัดเจนและระบบสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานน้อย และนักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ด้านการให้บริการชุมชนจัดกิจกรรมไม่หลากหลาย ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน มีการจัดกิจกรรมที่ไม่ต่อเนื่อง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนยังได้รับความช่วยเหลือจำกัด และด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่เป็นระบบและไม่นำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผน สาเหตุของปัญหาเนื่องจาก โรงเรียนขาดบุคลากร ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ครูมีภาระการสอนมาก ชุมชนมีฐานะยากจน ขาดการประสานงานที่ดีกับหน่วยราชการในพื้นที่เพื่อจัดทำแผนงาน ร่วมกัน แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจัดระบบข้อมูลชุมชน ใช้การประสานงานแบบไม่เป็นทางการกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผน จัดสรรงบประมาณให้สมดุล ใช้นักเรียนเป็นสื่อกลางประชาสัมพันธ์ผลงานโรงเรียนสู่ชุมชน ส่งเสริมให้มีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาระบบการประเมินผลในรูปคณะกรรมการ เพื่อให้สามารถนำผลการประเมินเสนอต่อที่ประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาและการพัฒนาระบบการวางแผนให้ต่อเนื่องในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนควรให้ความสำคัญในพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับดำเนินของตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. โรงเรียนควรพัฒนาระบบการวางแผนโดยสำรวจความต้องการชุมชนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ และให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการวางแผน การติดตามประเมินผล และการนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนในรอบปีต่อไปให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น
3. โรงเรียนควรจัดทำแผนงานโครงการรองรับ และจัดสรรทรัพยากรเพื่อพัฒนา งานวิชาการ กีฬาและสุขภาพ วินัยและคุณธรรมจริยธรรม นันทนาการ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และรณรงค์ให้ผู้ปกครองให้ความอบอุ่นแก่บุตรหลานเพิ่มขึ้น

4. โรงเรียนต้องสร้างความตระหนักในบทบาทด้านนี้โดยประสานแผนงานโครงการกับหน่วยงานหลักด้านพัฒนาชุมชน เพื่อบริหารเวลาและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. โรงเรียนควรประสานงานกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการพัฒนาชุมชนตามความต้องการและสภาพทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด

6. โรงเรียนควรทำหน้าที่เป็นแกนนำในการให้การศึกษาชุมชน ประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไข ปัญหาการปฏิบัติงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผลในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น เพื่อให้ได้ข้อสนเทศ และแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

3. ควรมีการศึกษาในทำนองเดียวกันกับหน่วยงานในสังกัดอื่นๆ ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวแปร ได้แก่ ประเภทสถานศึกษา หลักสูตรที่ใช้ ที่ตั้ง ขนาด สถานภาพ เพื่อให้ได้ข้อสนเทศในการปรับปรุงพัฒนางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทของชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล ต่อการจัดการศึกษาตามแนวดำเนินการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

5. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการพัฒนาชุมชนตามระบบเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในอนาคต

ชื่อเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย นุชา อินทรสูต

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวน 57 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายธุรการ จำนวน 57 คน เจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียน จำนวน 57 คน และผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 759 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 873 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (อ้างถึงในประยูร อาษานาม, 2541) ได้กลุ่มตัวอย่าง 267 คน การเลือกโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ ผู้วิจัยเลือกเอาประชากรทั้งหมด จำนวน 57 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน

2. เจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้วิจัยเลือกเอาประชากรทั้งหมด จำนวน 57 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน

3. ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าหมวดฝ่าย หัวหน้าหมวดวิชา ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้เกี่ยวข้อง 8 - 12 คน จำนวน 19 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 2 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 คน

2) โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้เกี่ยวข้อง 13 - 17 คน จำนวน 38 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 111 คน

3) โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ 18 คนขึ้นไป จำนวน 1 โรงเรียน เลือกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 4 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างของผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 153 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นเอง ภายใต้การแนะนำ ตรวจสอบ จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ (Wording) และรูปแบบ (Format) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2 โรงเรียน โดยสอบถามผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ โรงเรียนละ 1 คน เจ้าหน้าที่พัสดุ โรงเรียนละ 1 คน และผู้เกี่ยวข้อง โรงเรียนละ 13 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ดังนี้ ตอนที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.97 ตอนที่ 3 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.96 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของทั้งสองตอนได้เท่ากับ 0.97

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสม แล้วนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 78 คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ (Wording) ความชัดเจนของคำชี้แจง คำถามและรูปแบบ (Format) และทำการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้

2. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ เจ้าหน้าที่พัสดุ และผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร และ โรงเรียนอุดรธานีพิทยาคม โรงเรียนละ 15 คน รวม 30 คน แล้วหาความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Alpha - Coefficient) ของ Cronbach (อ้างถึงใน ประยูร อาษานาม, 2541) ได้ผลดังนี้ แบบสอบถามตอนที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.97 แบบสอบถามตอนที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.96 แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 รวมกัน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการกำหนดความต้องการ ด้านการวางแผน ด้านระเบียบและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุ ยกเว้น ปัญหาการบริหารงานพัสดุในด้านการจัดหา ด้านการ เบิกจ่าย และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีปัญหาอยู่ในระดับ “น้อย”

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นตามแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุอยู่ในระดับ “มาก” ยกเว้น เรื่องควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ได้ รับการฝึกอบรมดูงานพัสดุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มากที่สุด” สำหรับเรื่องที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” ทำเรื่องแรก ได้แก่

1) ควรดำเนินการบริหารงานพัสดุอย่างถูกต้องและโปร่งใส

2) ควรเผยแพร่ความรู้ ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับพัสดุให้กับบุคลากรได้ รับทราบ

3) ควรมีห้องเก็บพัสดุ และห้องปฏิบัติงานพัสดุให้เป็นสัดส่วน มีความ ปลอดภัยเพียงพอ

4) ควรสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ ควรควบคุม กำกับ ติดตามให้การดำเนินการจำหน่ายพัสดุเป็นไปตามระเบียบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย สามารถประมวลสรุปเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้ สำหรับฝ่ายบริหาร

1. ควรมีสำรวจความต้องการใช้พัสดุของครู-อาจารย์ในโรงเรียน แต่ละภาคเรียน เพื่อเป็นข้อมูลวางแผนการใช้พัสดุในโรงเรียน

2. ควรให้มีการปฏิบัติตามแผนการใช้พัสดุโรงเรียนโดยเคร่งครัด

3. ควรมีการจัดประชุมสัมมนา เรื่องการวางแผนการใช้พัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย

4. ควรเลือกสรรผู้ความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพัสดุอย่างลึกซึ้งเพียงพอ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสเพื่อทำหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุ และควรกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. ควรวางแผนการปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานสำหรับตนเองเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายของการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน
2. ควรเอาใจใส่งานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปรับพฤติกรรมในการทำงาน และควรให้บริการแก่ครู-อาจารย์ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง และมีความเป็นกันเอง
3. ควรศึกษาแนวทาง และหาโอกาสในการสร้างความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ให้กับตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาด้านการวางแผน และด้านการกำหนดความต้องการ เพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาการบริหารงานพัสดุ
2. ควรทำการวิจัยแนวลึก เกี่ยวกับ ปัญหาการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุในด้านการจัดหาโดยวิธีสอบราคา และวิธีประกวดราคา เนื่องจากการจัดหาโดยวิธีดังกล่าวมักมีผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และมีการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง
3. ควรมีการศึกษาภาระงานของครู - อาจารย์ที่ทำหน้าที่พัสดุของโรงเรียน

ชื่อเรื่อง ผู้บริหารกับการเสริมสร้างพลังอำนาจตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัย จันทรลอย เครือเช้า

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2543

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบระดับการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหาร ที่มีความแตกต่างทาง
ด้านเพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การบริหาร และระดับการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวและมีการวัดครั้งเดียว ไม่มีการทดลอง (one shot, non-experimental case study)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 359 โรงเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลาย ขั้นตอน (Multi-stage stratified random sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) การสุ่มตัวอย่าง โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยการจับกลุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอตามขนาดโรงเรียน แล้วทำการสุ่มโรงเรียนมาขนาดละ 25 เปอร์เซ็นต์ ได้โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างตามขนาดดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก 31 โรงเรียนขนาดกลาง 41 โรงเรียนขนาดใหญ่ 18 โรงเรียนรวมจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 90 โรงเรียน 2) จากโรงเรียนที่สุ่มได้ ผู้วิจัยกำหนดให้ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและครูผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยสุ่มครูผู้ให้ข้อมูลในแต่ละงาน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) มานานละ 1 คน จำนวนโรงเรียนละ 6 คน จะได้ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 7 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 630 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรต้นที่นำมาศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การบริหาร ระดับการศึกษา

ฉบับที่ 2 สำหรับครูผู้สอน มี 2 ตอน รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อสำรวจสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การสอน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) ของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง บทความ และเอกสารอ้างอิง ตามแนวคิดทฤษฎีของ สตีเฟน อาร์ โควี (Stephen R. Covey) เกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ จำนวน 6 ตัวแปรย่อย คือ 1) คุณลักษณะ 2) ทักษะ 3) ความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของชัยชนะ 4) การนิเทศตนเอง 5) ระบบและโครงสร้างที่ให้ความช่วยเหลือ 6) การตรวจสอบ

แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของไลเคิร์ต (Likert's five rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ น้ำหนัก 1 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับน้อยที่สุด น้ำหนัก 2 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับน้อย น้ำหนัก 3 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง น้ำหนัก 4 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับมาก น้ำหนัก 5 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง แล้วนำผลจากการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือ ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบ ปรับแก้ตามรายละเอียดของตัวแปรที่ได้นิยามไว้

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม จำนวน 60 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ไปหาความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9810

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ให้ทำหนังสือถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อแจ้งโรงเรียนให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว โดยตรงทางไปรษณีย์ โดยแนบซองจดหมายและติดไปรษณียากรไปด้วย เพื่อให้ผู้ตอบใส่แบบสอบถามและผนึกซองส่งถึงผู้วิจัยโดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 90 โรงเรียน เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม (respondence) จำนวน 630 คน ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งได้รับกลับคืนมาและเป็นฉบับที่สมบูรณ์

จำนวน 623 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.89 แล้วนำมาจัดระบบ ลงรหัส และทำการจัดหมวดหมู่ ดังนี้ 1) จัดเป็นโรงเรียน แล้วหาค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูผู้ให้ข้อมูลในแต่ละงาน จำนวน โรงเรียน 6 คน เพื่อนำไปประมวลผลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2) จัดหมวดหมู่สถานภาพของ ผู้บริหารตามเพศ แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ตามอายุ แบ่งเป็น 4 ระดับ ไม่เกิน 30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี และมากกว่า 50 ปี ตามอายุราชการ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ไม่เกิน 5 ปี, 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ตามประสบการณ์การบริหาร แบ่งเป็น 4 ระดับ ไม่เกิน 5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี และตามระดับการศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี 3) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences) สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะนำไปทดสอบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้
2. การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การบริหาร ระดับการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ
3. การวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 1 ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับต่ำ ใช้
4. การวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 2 ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารที่มีความแตกต่างทางด้านเพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การบริหาร และระดับการศึกษา มีความแตกต่างกัน ใช้เพื่อหาว่าคู่ใดแตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังนี้

1. ระดับการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารที่มีความแตกต่างทางด้านเพศและระดับการศึกษา มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารเพศชาย และผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีการเสริมสร้างพลังอำนาจมากที่สุด ส่วนผู้

บริหารที่มีความแตกต่างทางด้านอายุ อายุราชการ และประสบการณ์การบริหาร มีการเสริมสร้างพลังอำนาจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีความแตกต่างกับผู้บริหารที่มีอายุมากกว่า 50 ปี โดยผู้บริหารที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีการเสริมสร้างพลังอำนาจมากที่สุด ผู้บริหารที่มีอายุราชการมากกว่า 20 ปี มีความแตกต่างกับผู้บริหารที่มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี และอายุราชการระหว่าง 16-20 ปี โดยผู้บริหารที่มีอายุราชการมากกว่า 20 ปี มีการเสริมสร้างพลังอำนาจมากที่สุด ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารระหว่าง 11-15 ปี มีความแตกต่างกับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารมากกว่า 15 ปี โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารมากกว่า 15 ปี มีการเสริมสร้างพลังอำนาจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเร่งให้มีการจัดอบรมหลักการบริหารที่ถูกต้องให้กับผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารปัจจุบันและผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร โดยเฉพาะในด้านคุณลักษณะ ด้านทักษะความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของชัยชนะ การนิเทศตนเอง ระบบโครงสร้างที่ให้ความช่วยเหลือ และการตรวจสอบ ตามทฤษฎีของ สตีเฟน อาร์ โควี (Stephen R. Covey)
2. ควรศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหาร โดยมีการเปรียบเทียบขนาดของโรงเรียนและตำแหน่งทางการบริหารของสถานศึกษา
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจ ของผู้บริหารของโรงเรียนดีเด่น และโรงเรียนทั่วไป
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่ได้เป็นสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดีเด่นและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทั่วไป
5. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้บริหารโรงเรียน

ชื่อเรื่อง สุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย ศิริพงษ์ ทิณรัตน์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ตามขนาดและสถานที่ตั้งของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนนทบุรี ซึ่งจัดการเรียนการสอนเพียงระดับชั้นอนุบาล 1- 3 เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรทั้งหมดของโรงเรียนอนุบาลเอกชนจังหวัดนนทบุรี ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2545 รวมทั้งสิ้น 362 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาวะการปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับคือมากที่สุด มาก น้อย น้อยมาก และไม่ปรากฏ ประกอบด้วย ข้อกระทงคำถามจำนวน 99 ข้อ แบ่งตามระดับภารกิจของโรงเรียน 3 ระดับ และมีสุขภาพองค์การ 8 มิติ ได้แก่ 1) ระดับสถาบัน ประกอบด้วยมิติการกำหนดเป้าหมาย และบุรณภาพของสถาบัน 2) ระดับการจัดการ ประกอบด้วยมิติ การติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำฉันทน์เพื่อนร่วมงาน และการเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) ระดับเทคนิค ประกอบด้วยมิติ การมุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียน ขวัญในการปฏิบัติงาน และการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามดังกล่าวขึ้นโดยใช้แบบวัดสุขภาพองค์การ (OHI) ของฮอย (Hoy, 1998) และเครื่องมือวัดสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาจากงานวิจัยของ พรธณี สุวัตติ เป็นแนวทางในการพัฒนา ทั้งนี้ได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้กับโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน จึงวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ $\alpha - Coefficient$ ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.9669

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม ให้ผู้บริหารโรงเรียนด้วยตนเอง พร้อมกับแนบซองเพื่อส่งคืนมายังผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows คำนวณหาค่าร้อยละจากข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง จากนั้นจัดทำคะแนนสุขภาพองค์การโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละมิติสุขภาพองค์การตามข้อกระทงที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายโรงเรียน นำมาหาคะแนนมาตรฐาน (Standardized Scores : SdS) เป็นรายมิติสุขภาพองค์การของแต่ละโรงเรียน กำหนด

เกณฑ์การวัดระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนนทบุรีเป็นรายมิติ โดยใช้ค่าเปอร์เซ็นต์ไต่ที่ 75 (P_{75}) และเปอร์เซ็นต์ไต่ที่ 25 (P_{25}) ของคะแนนมาตรฐานในแต่ละมิติสุขภาพองค์การเพื่อใช้เปรียบเทียบระดับสุขภาพองค์การ ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มใช้การทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. สุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในจังหวัดนนทบุรี ทั้งโดยภาพรวมและรายมิติอยู่ในระดับปานกลาง

2. สุขภาพองค์การของโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวม รวมทั้งมิติการเป็นผู้นำทางวิชาการ การมุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียน ขวัญในการปฏิบัติงาน และการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนอยู่ในระดับไม่สมบูรณ์ โรงเรียนขนาดใหญ่มีสุขภาพองค์การทั้งโดยภาพรวมและทุกมิติอยู่ในระดับปานกลาง

3.โรงเรียนขนาดใหญ่มีคะแนนสุขภาพองค์การสูงกว่าขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05โดยภาพรวมและในมิติการกำหนดเป้าหมาย บุคลากรของสถาบัน การเป็นผู้นำทางวิชาการ ขวัญในการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน

(4) โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีสุขภาพองค์การอยู่ในระดับปานกลางทุกมิติ และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลมีคะแนนสุขภาพองค์การสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05ในมิติขวัญในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาระดับสุขภาพองค์การและจำนวนโรงเรียนที่มีสุขภาพองค์การระดับต่างๆ ในจังหวัดอื่นๆ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของสุขภาพองค์การ ของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในแต่ละมิติ ทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ เปรียบเทียบความสอดคล้องและความแตกต่างเพื่อเป็นข้อสนเทศในการพัฒนาการศึกษาในระดับปฐมวัย

3. ควรศึกษาสาเหตุแห่งความไม่สมบูรณ์ของสุขภาพองค์การ และแนวทางแก้ไขปัญหาให้แก่โรงเรียนอนุบาลเอกชนที่สุขภาพองค์การยังไม่อยู่ในระดับที่สมบูรณ์

4. ควรศึกษาถึงผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างระดับสุขภาพองค์การในมิติต่างๆ

5. ควรศึกษาระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ทั้งในจังหวัดต่างๆ และทั้งในระดับประเทศ หลังจากการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 และหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัยมาใช้ และเมื่อนำข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาใช้อย่างสมบูรณ์

6. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางด้านพัฒนาการของผู้เรียนในโรงเรียนอนุบาลทั้งในระดับจังหวัดและในระดับประเทศ

7. ควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานขึ้น เพื่อใช้ในการวัดระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชนทั่วประเทศ